

ALGUNS RÈGIMS VERBALS

Sumari

1. Introducció
2. Confusions de règims diferents d'un verb per la similitud de significats de cada règim
 - 2.1. Confusions entre usos transitius i usos intransitius
 - 2.1.1. El verb *altudir*
 - 2.1.2. El verb *esclafir*
 - 2.1.3. El verb *guerrejar*
 - 2.1.4. El verb *patir*
 - 2.1.5. El verb *pledejar*
 - 2.1.6. El verb *renegar*
 - 2.1.7. El verb *renunciar*
 - 2.1.8. El verb *resistir*
 - 2.1.9. El verb *succeir*
 - 2.1.10. El verb *tractar*
 - 2.1.11. El verb *votar*
 - 2.2. Confusions entre usos intransitius i usos pronominals (*escaure*)
3. Règims no recollits pel *Diccionari de la llengua catalana* (DLC)
 - 3.1. Usos intransitius
 - 3.1.1. Usos intransitius de *abdicar* i *dimitir*
 - 3.1.2. Usos intransitius de verbs que expressen que 'alguna cosa causa algun efecte en l'ànim d'algú'
 - 3.1.3. Usos intransitius de verbs que signifiquen 'estudiar a fons'
 - 3.1.4. Usos suposadament intransitius de dos verbs transitius (*complir* i *consultar*)
 - 3.1.5. El verb *reflexionar*
 - 3.1.6. El verb *esperar*
 - 3.2. Usos transitius
 - 3.2.1. El verb *argumentar*
 - 3.2.2. Els verbs *apel·lar*, *dictaminar*, *informar*, *recórrer* i *legislar*
 - 3.2.3. Els verbs *contestar*, *discutir*, *protestar* i *qüestionar*
 - 3.2.4. El verb *obviar*
 - 3.2.5. Els verbs *permetre* i *impedir*
 - 3.2.6. El verb *cessar*
 - 3.2.7. El verb *empitjorar*
 - 3.2.8. El verb *culminar*
 - 3.2.9. Verbs intransitius amb complements que expressen distància, durada, preu o esforç, o pes
 - 3.2.10. Els verbs dels àpats
4. Règims no exemplificats pel *Diccionari de la llengua catalana* (DLC)
 - 4.1. Usos transitius
 - 4.1.1. Complement directe humà
 - 4.1.2. Complement directe no animat o no humà
 - 4.1.3. Complement directe de verbs transitius i intransitius alhora

- 4.2. Usos intransitius
 - 4.2.1. Complementes de verbs transitius i intransitius alhora
 - 4.2.2. Altres complementes indirectes de verbs transitius
- 5. Règims sospitosos de calc
 - 5.1. Usos pronominals d'alguns verbs
 - 5.2. Règims preposicionals d'alguns verbs
 - 5.3. Verbs amb calcs semàntics i sintàctics
- 6. Problemes en la coordinació de verbs
- 7. Bibliografia

1. Introducció¹

Un dels aspectes de sintaxi que més dubtes plantegen al parlant són els règims preposicionals dels verbs (*collaborar en o amb?*), dels adjectius (*nociu a o per a?*), dels noms (*dret a o de?*) i, encara que no gaire, dels adverbis (*conformement a o amb?*).

Sovint el parlant es troba que els diccionaris indiquen, per exemple, que un verb és transitiu o intransitiu, sense cap més indicació i sense cap exemple. Aleshores, el parlant freqüentment té el dubte de si tal verb transitiu admet un complement directe animat, humà o no animat, o de si admet un ús «absolut»; o el dubte de quina preposició regeix tal verb intransitiu.

Una altra situació freqüent és que el parlant —no havent satisfet la seva necessitat pel cas descrit en el paràgraf anterior— consulti un segon diccionari, i potser fins i tot un tercer, i hi trobi informació diferent de la del primer. Amb la qual cosa, a la falta d'informació sobre l'ús, s'hi afegeix una confusió sobre la descripció teòrica.

Els dubtes que té el parlant en la tria dels règims preposicionals o els errors que hi comet generalment es deuen a la influència de l'espanyol (**necessitar d'algú* per *necessitar algú*) a ultracorreccions (**la llei permet Ø la gent d'anar pel carrer* per *la llei permet a la gent d'anar pel carrer*) o a l'analogia entre mots d'un mateix camp semàntic —almenys en algun dels seus significats— (*algú succeir algú* per analogia amb *algú substituir algú*).

Atès que aquest camp, el dels règims preposicionals, és molt ampli i amb molta casuística, en aquest capítol ens cenyim als problemes que presenten els règims d'alguns verbs.

Després d'un buidatge sistemàtic del *Diccionari de la llengua catalana*, d'Enciclopèdia Catalana —d'ara endavant DLC—, hem agrupat els verbs problemàtics per classes de problemes i segons la freqüència amb què s'usen. (Per falta d'espai, no tractem de tots els problemes ni comentem tots els verbs afectats pel mateix problema.)

Un cop decidit el corpus de verbs per analitzar, hem contrastat la informació que en donen el *Diccionari general de la llengua catalana* (1932 i 1981, DGLC), el *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB), el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (DECat), el *Diccionari manual de la llengua catalana* (DMLC), la 2a edició de la *Gran enciclopèdia catalana* (GEC2), el *Gran Larousse català* (GLC) i el *Suplement al Diccionari general de la llengua catalana (addicions, modificacions i supressions)* (Suplement), elaborat per la Secció Filologia de l'IEC, amb la informació del DLC —tenint en compte també la seva 3a edició de 1993, que citarem DLC3. A continuació hem sintetitzat tota aquesta informació, i l'hem reforçada, quan ha calgut, amb proves sintàctiques per distingir, finalment, els usos que considerem admissibles dels no admissibles.

1. Agraïm a Ramon Solsona les observacions que ens ha fet arran d'una lectura atenta d'una primera versió d'aquest capítol (1995).

D'altra banda, per a una revisió actualitzada dels règims verbals, vegeu les obres més recents contingudes en l'epígraf 3.1 del capítol xxiii i, especialment, les entrades dels verbs corresponents en el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, del *Gran diccionari de la llengua catalana* i del *Diccionari d'ús dels verbs catalans*, de Ginebra i Montserrat.

D'ençà de la 2a edició del MANUAL D'ESTIL, hem pogut consultar força bibliografia (Cabré i Mateu, Generalitat de Catalunya, Ginebra i Montserrat, *Gran diccionari de la llengua catalana*, Rosselló, Solà, i Todolí; v. la bibliografia) que ens ha permès confirmar, ampliar o matisar els nostres judicis sobre certs règims verbals. D'una banda, hem consultat sistemàticament el diccionari de Ginebra i Montserrat, el qual confirma —a banda de donar, en bastants casos, informació sobre altres règims dels verbs analitzats en el MANUAL D'ESTIL— en la gran majoria de casos els nostres judicis; quan no és així i hem acceptat el seu judici, ho indiquem.² D'altra banda, s'ha avançat molt en la descripció dels verbs que analitzem en el § 3.1.2: ho hem tingut en compte i hem revisat els nostres judicis sobre aquests verbs.

Per a la nostra exposició, fem servir uns quants conceptes, que definim a continuació:

— *[Ús] absolut*: ús autosuficient o no relacionat amb un altre.³ En el cas dels verbs, es parla de *ús absolut* quan un verb que, amb un significat determinat, acostuma a regir un complement, amb preposició o sense, és usat sense aquest complement i expressa una acció entesa genèricament. Així, *en Pere menja pomes* és la construcció amb complement regit, i *en Pere menja*, un ús absolut del verb *menjar*.

— *Analogia*: procés històric que fa que certs mots passin d'un paradigma a un altre, generalment més regular.⁴ Així, *succeir*, del paradigma *algú succeir a algú*, per analogia amb *substituir* passa al paradigma *algú succeir algú*.

— *Règim*: relació que s'estableix entre dos elements d'una construcció quan un d'ells, el regit o complement, depèn gramaticalment, en algun aspecte, de l'altre, el regent.⁵ En aquest capítol, el regent sempre és un verb, i el regit un sintagma preposicional o un sintagma nominal.

— *Tret semàntic*: qualitat de significat, rellevant o característica, d'un element. Són trets semàntics, per exemple, el fet que un element designi un ésser humà o no humà, animat o no animat, etcètera.

— *Verb intransitiu*: verb que habitualment no admet complement directe (*anar*) o verb transitiu usat en sentit intransitiu (*veure-hi*).⁶

— *Verb transitiu*: verb de predicació incompleta que exigeix un complement directe (*veure*).⁷

2. Confusions de règims diferents d'un verb per la similitud de significats de cada règim

2.1. Confusions entre usos transitius i usos intransitius

Hi ha uns quants verbs que poden ser usats com a transitius o com a intransitius. Per a cada un d'aquests usos, els diccionaris donen una definició específica que dife-

2. No concorda la informació d'aquest diccionari amb la del MANUAL D'ESTIL en els règims dels verbs següents: *abdïcar, apellar, apuntar, dimitir, ensenyar, obviar, pagar, parlar, penetrar, protestar, renovar, robar, somiar*.

3. Definició adaptada de la definició de la GEC2, vol. 1, p. 82, entrada *absolut*.

4. Definició adaptada de la definició de G. Ferrater a la GEC2, vol. 2, p. 272, entrada *analogia*.

5. Definició donada per COLOMER, Rosa [et al.], *Aportació...*, p. 22.

6. Definició adaptada de la definició de la GEC2, vol. 13, p. 133.

7. BRUGUERA, Jordi. GEC2, vol. 23, p. 29, entrada *transitiu*.

reix molt poc de la de l'altre ús, i sovint, com ja hem comentat, no en posen exemples. Aquesta lleu diferència semàntica, junt amb la manca d'exemples, provoca vacil·lacions i incorreccions en els parlants.

Considerem que cal incloure entre aquests verbs els següents: *alludir*, *esclafir*, *guerrear*, *idolatrar*, *patir*, *pledejar*, *renegar*, *renunciar*, *resistir*, *succeir*, *tractar* i *votar*.

2.1.1. El verb *alludir*

Tots els diccionaris consultats (v. § 1) donen la definició següent per a l'ús intransitiu de *alludir*: «Referir-se a una persona o cosa sense esmentar-la.» En són exemples:

- [1a] ALLUDIES A algú concret quan has dit allò de «pocavergonya»?
[2a] La Maria no et va entendre quan VAS ALLUDIR ALS negocis tèrbols del seu marit.

Com a definició per a l'ús transitiu, donen la següent: «Parlar en un discurs, escrit, etc., dels fets, opinions, etc. (d'una persona), especialment indirectament, per suggestió, sense una menció expressa.»⁸

- [3a] En el vostre discurs VÀREU ALLUDIR FABRA diferents vegades.

Aquesta frase admet la pronominalització del nom *Fabra* amb el pronom de complement directe (CD) *el*:

- [3b] En el vostre discurs EL VÀREU ALLUDIR diferents vegades.

La diferència entre les dues definicions és, exclusivament, el fet que en la segona s'especifica que el lloc de l'allusió és un discurs o un escrit. Per exclusió, l'ús transitiu només seria possible en una conversa espontània. Segons això, si en els exemples [1a] i [2a] afegim el complement *en el teu discurs*, cal usar transitivament el verb.

- [1b] ALLUDIES ALGÚ concret EN EL TEU DISCURS quan has dit allò de «pocavergonya»?
[2b] * La Maria no et va entendre quan VAS ALLUDIR EN EL TEU DISCURS ELS negocis tèrbols del seu marit.

La frase [2b] creiem que és agramatical. Sembla, doncs, que quan el complement és no animat no és possible l'ús transitiu.

D'altra banda, l'ús intransitiu en la frase [3a] no ens sembla agramatical:

- [3c] En el vostre discurs VÀREU ALLUDIR A FABRA diferents vegades.

En aquest cas la substitució pronominal s'ha de fer amb el pronom *hi*:

- [3d] En el vostre discurs HI VÀREU ALLUDIR diferents vegades.

En conclusió, sembla que la distinció de règim per raó de la diferència de sentits no és sòlida perquè la distinció semàntica establerta no és pertinent. O bé la distinció de règims no obeeix a cap diferència de significats definida, o bé, si aquesta diferència existeix, de moment els diccionaris no la recullen amb claredat. (A més, cal no oblidar que el DCVB no en recull l'ús transitiu.)

8. Cal dir que el DCVB només recull l'ús intransitiu, i que el DECat no esmenta quins règims té *alludir* ni en dóna exemples. Potser aquest ús transitiu ha sorgit per la causa que Maria Moliner (*aludir*, a *Diccionari...*, vol. 1, p. 152) addueix per a l'ús transitiu de *aludir*: el fet de parlar de *persona alludida* o de *donar-se per alludit*.

Tant en un cas com en l'altre, no sembla arriscat de proposar que s'acceptin els dos règims, amb la restricció que amb complements no animats el verb ha de ser intransitiu.

2.1.2. *El verb esclafir*

D'acord amb la informació dels diccionaris, amb el sentit de 'posar-se a riure o plorar d'una manera sorollosa', el verb *esclafir* pot tenir els règims següents:

a) Transitiu:

[4] En sentir-la parlar, en Joan VA ESCLAFIR EL riure.

b) Intransitiu, amb les preposicions *a* o *de*:

[5] En sentir-la parlar, VA ESCLAFIR DE riure.

[6] En sentir-la parlar, VA ESCLAFIR A riure.

I, encara, el DECat recull un exemple de Narcís Oller amb la preposició *en*:

[7] ESCLAFÍ EN grans rialles.

Cal no confondre l'ús transitiu amb l'ús intransitiu absolut amb el subjecte posat:

[8] VA ESCLAFIR un tro.

[9] VAN ESCLAFIR uns trons.

2.1.3. *El verb guerrejar*

El DGLC, el DLC i el DMLC es limiten a definir aquest verb com a equivalent a 'fer o tenir guerra' (transitiu) i com a equivalent a 'fer guerra, combatre' (intransitiu), sense donar exemples que n'illustrin els règims. El DIEC només accepta el règim intransitiu, sense donar-ne exemples.

Com a transitiu:

[10] * Els cristians GUERREJAVEN els moros.

[11] * Els cristians GUERREJAVEN l'islamisme.

Com a intransitiu:

[12] Els cristians GUERREJAVEN AMB els moros.

[13] Els cristians GUERREJAVEN CONTRA els moros.

2.1.4. *El verb patir*

L'ús transitiu d'aquest verb és definit de la manera següent: «Rebre l'acció (d'alguna cosa que ens causa dany, dolor, ofensa, etc.).»

[14] Si PATEIX FRED a la nit, pot agafar una manta.

[15] Molts sants HAN PATIT MARTIRI.

A partir d'aquests exemples s'usa també amb mots com *accident*, *caiguda*, etc., que connoten també la idea de dolor.

[16] ~ VA PATIR un accident terrible de cotxe.

[17] ~ VA PATIR una caiguda davant de casa mateix.

Aquestes frases, però, són més usuals amb altres verbs:

- [18] VA TENIR un accident terrible de cotxe.
[19] VA CAURE davant de casa mateix.
[20] VA TENIR una caiguda davant de casa mateix.

Admet un ús absolut:

- [21] Ell, vinga PATIR i callar.
[22] No PATEIXIS, que t'ho tindrà a punt.

Aquest ús absolut permet, però, l'ús de la preposició *per* per introduir la idea de 'causa, motiu, etc.':

- [23] Ell, vinga PATIR PER la filla i callar.

L'ús intransitiu és definit de la manera següent: «Ésser afectat d'un dolor, mal físic, especialment d'un mal habitual, continu.» (El subratllat és nostre.)

- [24] Va sempre amb una cara, pobra! PATEIX d'insomni.
[25] Si PATEIXES DEL cor, no pugis a les muntanyes russes.

2.1.5. *El verb pledejar*

La definició per a l'ús transitiu és: «Contendre judicialment (sobre una cosa); la de l'ús intransitiu: «Sostenir un procés, contendre judicialment.» Cap de les dues no porta exemples.

Mirant el DCVB i el diccionari Regina,⁹ trobem els exemples següents per a l'ús transitiu:

- [26] Tots ELS PLETS que en la Cort es menen i ES PLEDEGEN...
[27] Fama i diners cuidà que virtuts fossen; los folls les han i els savis LES PLEDEGEN.
[28] Mai no hauria pensat que tots PLEDEGESSIN l'herència.

Fixem-nos que el CD designa l'objecte pledejat.

Per a l'ús intransitiu, el DCVB dona l'exemple següent:

- [29] Si el senyor PLEDEJARA AMB lo seu home...

I uns quants casos d'ús absolut:

- [30] Venia a la Cort moltes vegades per pacificar aquells qui PLEDEJAVEN.

A partir d'aquesta informació, és fàcil deduir que *pledejar* admet una construcció amb CD i complement de règim verbal (CRV) simultàniament:

- [31] En Pere vol PLEDEJAR LA PROPIETAT DE LA FINCA AMB el seu oncle.

Encara que potser seria més usual expressar el mateix amb menció de la causa del plet (*la propietat de la finca*) i del contrari en el plet:

- [32] En Pere vol PLEDEJAR PER LA PROPIETAT DE LA FINCA AMB el seu oncle.
[33] En Pere vol PLEDEJAR SOBRE LA PROPIETAT DE LA FINCA AMB el seu oncle.

9. TARRIDA, Alfons; PASCUAL, Emili. *Diccionari Regina...* El DIEC dona els exemples «Pledejar algú els seus drets, una herència» (transitiu) i «Pledejar a favor, en contra, d'algú. Pledejar per alguna cosa» (intransitiu).

2.1.6. *El verb renegar*

El DGLC només dona aquest verb com a transitiu. En fa una primera definició, equivalent a 'no reconèixer com a seu', per la qual dona exemples com *Renegar la religió* o *Renegar la seva pàtria*.

El DLC en dona una segona definició («Deixar de donar la pròpia adhesió, fidelitat, a unes idees o institucions religioses, morals o civils, sigui declarant-ho expressament sigui manifestant-ho amb actes»), per a la qual, seguint el DCVB i el DECat, reconeix tant l'ús transitiu com l'intransitiu.

[34] RENEGAR la religió.

[35] RENEGAR DE la fe.

El DCVB recull el sentit d'injuriar amb paraules, tant amb un ús transitiu com amb un d'intransitiu:

[36] Un jueu RENEGAVA el Fill de Déu.

[37] Qui gosí RENEGAR DE Déu Nostre Senyor...

2.1.7. *El verb renunciar*

Com a transitiu, equival a 'cedir algú per pròpia voluntat (allò que li pertany, a què té dret)'.
[38] RENUNCIAR la corona.

Usat intransitivament, és sinònim d'abandonar definitivament, cessar de pretendre'.

[39] RENUNCIAR Al tron.

[40] RENUNCIES A Satanàs?

La diferència que, al nostre entendre, es pot veure entre les dues definicions és que, en la primera, qui renuncia la cosa cedida ja la té o hi té dret «objectivament» (perquè tothom li ho reconeix); en la segona, sembla que qui renuncia a la cosa abandonada té només la possibilitat d'obtenir-la o hi té dret «subjectivament» (creu tenir-hi dret, al marge que se li reconegui o no).

Així, en la frase [41] qui la pronuncia té el càrrec o hi té dret «objectivament»:

[41] RENUNCIO el càrrec de director.

Qui pronuncia, en canvi, la frase [42] té només la possibilitat d'ocupar el càrrec o només hi té dret «subjectivament»:

[42] RENUNCIO Al càrrec de director.

Cal convenir, però, que aquests matisos són molt subtils i no és exigible que els parlants els facin. El DIEC admet també que l'accepció 'cedir algú per pròpia voluntat (allò que li pertany, a què té dret)' es pugui expressar intransitivament (*Renunciar a una herència*).

Notem, finalment, que davant d'un infinitiu i d'una completiva amb *que* només és possible la construcció amb *a*:

[43] RENUNCIO A casar-m'hi.

[44a] RENUNCIO A LA PRETENSÍO QUE em facin «Català de l'Any».

[44b] RENUNCIO QUE em facin «Català de l'Any».

2.1.8. *El verb resistir*

La definició per a l'ús intransitiu és: «Oposar, un cos, una força a l'acció d'una força que tendeix a moure'l, deformar-lo, etc.; oposar-se, no cedir, no obeir, a la voluntat d'altri, a una impulsió, etc.»

En són exemples:

- [45a] La resclosa HA RESISTIT A l'empena de la riuada.
[45b] RESISTIR A les dones.

La pronominalització d'aquestes frases és la següent:

- [45c] La resclosa HI HA RESISTIT. [45d] RESISTIR-HI.

L'ús transitiu correspon a la definició següent: «Aguantar, suportar sense cedir, sense flaquejar, etc.»

En són exemples:

- [46a] La biga no podrà RESISTIR TANT DE PES.
[47a] Jo no sé com podeu RESISTIR LES SEVES IMPERTINÈNCIES.
[48a] No puc RESISTIR EL MEU GENDRE.

La pronominalització d'aquestes frases és la següent:

- [46b] La biga no podrà RESISTIR-NE tant.
[47b] Jo no sé com podeu RESISTIR-LES.
[48b] No puc RESISTIR-LO.

La frase [48a] té un sentit de resistència psicològica, no física.

Els dos règims admeten usos absoluts:

- [49a] La resclosa HA RESISTIT. [49b] RESISTIR.
[50a] La biga no podrà RESISTIR. [50b] Jo no sé com podeu RESISTIR.

La diferència entre els dos casos és que, en el primer, qui (o allò que) resisteix rep directament i/o deliberadament una acció perjudicial. En el segon, en canvi, no hi ha una acció momentània, sobtada, que afecti allò que resisteix ni una acció adreçada directament a qui resisteix.

Hi ha casos, però, en què es fa difícil fer aquesta distinció:

- [51] No puc RESISTIR els teus encants.
[52] No puc RESISTIR als teus encants.

Encara que [52] és més usual amb el verb en forma pronominal:

- [53] No EM puc RESISTIR als teus encants.

No deu ser aliè a aquesta confusió el fet que hi hagi l'adjectiu *irresistible* («Que hom no pot resistir»), amb la terminació *-ble*, la qual s'acostuma a aplicar, per formar adjectius, només a verbs transitius.

Sembla, però, que aquest adjectiu pot anar amb qualsevol dels noms que fan de CD o de complement preposicional amb *resistir*.

- [54] La RIUADA duia una empena IRRESISTIBLE.
[55] Van ser unes DONES IRRESISTIBLES.
[56] És un PES IRRESISTIBLE.
[57] No sé què he de fer: tant les seves IMPERTINÈNCIES com els seus ENCANTS són IRRESISTIBLES.

En podem extreure, doncs, les conclusions següents:

a) *Resistir* admet un sintagma preposicional (SP_{prep}) amb *a*, tant amb S [+AN] com amb S [-AN].

[58] La resclosa HA RESISTIT A l'empenta de la riuada.

[59] RESISTIR A les dones.

b) Amb S [+AN] sovint és més usual que *resistir* sigui pronominal. (Amb S [-AN] és impossible que *resistir* sigui pronominal.)

[60] No EM PUC RESISTIR Als teus encants.

[61] * La resclosa S'HA RESISTIT A l'empenta de la riuada.

2.1.9. *El verb succeir*

El DGLC, el GDLC i el DIEC només reconeixen *succeir*, amb el significat d'«entrar en lloc d'altri en un càrrec, venir darrere...», com a intransitiu.

[62] El rei En Pere SUCCEÍ Al seu pare, el rei En Jaume.

El DLC i el GLC accepten amb el mateix significat l'ús transitiu:

[63] La marquesa SUCCEÍ el marquès en la possessió del castell.

Segurament en aquesta acceptació hi pesa l'analogia amb *substituir*, verb quasi sinònim.

Aquesta acceptació comporta admetre, en principi, que aquesta frase es pot transformar en una passiva.

[64] El marquès VA SER SUCCEÏT per la marquesa en la possessió del castell.

I que la pronominalització es pot fer amb *el, la, els, les* o *en*:

[65] El marquès EL VA SUCCEIR la marquesa en la possessió del castell.

Amb l'accepció 'venir darrere' és habitual que *succeir* es faci servir amb pronoms que indiquen reciprocitat:

[66] L'hivern i l'estiu SE SUCCEEIXEN.

[67] Les penes i les alegries SE SUCCEEIXEN: vet aquí la grandesa de la vida.

2.1.10. *El verb tractar*

Ben sovint els parlants usen com a transitiu *tractar* amb el significat de 'prendre alguna cosa com a objecte d'estudi, discussió, etc.', significat que tots els diccionaris especifiquen que cal construir amb la preposició *de*.

[68a] En aquest llibre l'autor TRACTA DE la morfologia.

Cal notar, però, que si introduïm en la frase algun element modal, és més normal la construcció transitiva que la intransitiva:

[69a] En aquest llibre l'autor TRACTA MOLT SINTÈTICAMENT la morfologia.

[69b] En aquest llibre l'autor TRACTA MOLT SINTÈTICAMENT DE la morfologia.

[70a] El més interessant del llibre és COM TRACTA la morfologia.

[70b] El més interessant del llibre és COM TRACTA DE la morfologia.

Potser hi influeix que significats molt pròxims es construeixen, l'un sense preposició, i l'altre amb la preposició *de*: el DGLC —també el DLC i el DMLC— diu, dins

l'ús transitiu: «*Tractar un negoci amb algú*, arranjat-lo amb ell.»; i, dins l'intransitiu: «*Arranjar, acabar, alguna cosa amb algú; concloure amb algú un conveni polític, comercial, etc. Hem tractat d'aquest afer, però no ens hem pogut posar d'acord.*»

Per tant, al costat de la frase [68a] no hi ha d'haver inconvenient a admetre [68b]:

[68b] En aquest llibre l'autor TRACTA la morfologia.

2.1.11. *El verb votar*

El problema principal que es planteja amb el verb *votar* és que, quan s'usa transitivament, sovint no queda clar si vol dir simplement 'sotmetre alguna cosa a votació' o 'votar a favor d'alguna cosa'. És el cas d'un dels exemples del DGLC:

[71] VOTAR un projecte de llei.

O, per exemple, de la frase següent:

[72] Aquesta Constitució no l'HE VOTADA, jo!

Aquesta frase pot voler dir que 'em vaig abstenir' o que 'hi vaig votar en contra'.

El DCVB ja recull aquest ús transitiu amb el CD que designa la persona per la qual es vota i per a quin càrrec (amb un SPrep amb *de*).

[73a] VOTAR ALGÚ de síndic.

Poden ser sinònimes d'aquesta frase les següents:

[73b] VOTAR ALGÚ per a síndic.

[73c] VOTAR ALGÚ com a síndic.

La frase [73c], però, pot voler dir el següent:

[73d] VOTAR ALGÚ pel fet de ser síndic.

[73e] VOTAR ALGÚ perquè faci de síndic.

Per extensió, no sembla rebutjable que el CD designi partits polítics, associacions, idees, lleis, etc., votats afirmativament.

[74] Ara haureu d'explicar per què VAU VOTAR LA CONSTITUCIÓ.

[75] A Mèxic tothom VOTA EL PRI.

[76] VOTA ecologista!

[77] M'agrada canviar: a les municipals VOTO IC; a les autonòmiques, CiU, i a les generals, PSC.

Això no obstant, en contextos formals val la pena ser tan clars com es pugui i fer servir solucions com les següents:

[78] SOTMETRE A VOTACIÓ un projecte de llei.

[79] VOTAR A FAVOR d'un projecte de llei.

[80] VOTAR EN CONTRA d'un projecte de llei.

[81] En el referèndum sobre la Constitució VAIG VOTAR QUE SÍ.

[82] En el referèndum sobre la Constitució VAIG VOTAR QUE NO.

[83] En el referèndum sobre la Constitució em VAIG ABSTENIR.

[84] Ara haureu d'explicar per què VAU VOTAR A FAVOR DE LA CONSTITUCIÓ.

[85] A Mèxic tothom VOTA PEL PRI.

[86] A Mèxic tothom VOTA A FAVOR DEL PRI.

[87] VOTA PELS ecologistes!

[88] M'agrada canviar: a les municipals VOTO PER IC; a les autonòmiques, PER CiU, i a les generals, PEL PSC.

2.2. Confusions entre usos intransitius i usos pronominals (escaure)

En aquest apartat només parlarem dels usos del verb *escaure*, molt utilitzat actualment en llenguatge administratiu, en l'ús del qual es plantegen molts dubtes.

Com a verb de la llengua general, el verb *escaure* es pot fer servir intransitivament («Anar bé, convenir, allò que hom fa amb la seva manera d'ésser; caure bé un vestit, un adorn, etc.»), amb un complement indirecte (CI). En són exemples:

[89] No LI ESCAU de ballar tant a la seva edat.

[90] A aquesta actriu LI ESCAUEN molt aquests papers.

[91] LI ESQUEIEN molt les sabates.

Pot ser utilitzat també com a verb pronominal («Trobar-se algú eventualment en un indret; esdevenir-se una cosa en tal o tal ocasió, data, etc.»). Amb el primer dels significats demana un infinitiu a continuació.

[92] Llavors jo M'ESQUEIA ÉSSER a Olot.

[93] Quan s'ESCAU el teu aniversari?

Modernament, amb la recuperació del llenguatge administratiu català, es fa servir com a equivalent de diverses locucions administratives espanyoles.¹⁰

En aquest llenguatge d'especialitat es fa una lleu extensió de sentit del primer significat de *escaure*: «Anar bé, convenir, allò que *un membre de l'Administració* fa amb les *disposicions legals, sobretot si és pertinent o si cal fer-ho*».

[94] Aquest document s'ha de revisar i, SI ESCAU, serà aprovat per l'autoritat competent.

Escaure's hi conserva el seu segon significat.

[95] La realització d'aquest projecte, SI s'ESCAU, s'ha de dur a terme abans de quinze dies.

3. Règims no recollits pel *Diccionari de la llengua catalana* (DLC)

Amb el buidatge que hem fet del DLC, hem descobert que no recull uns quants règims verbals usats quotidianament. A continuació, mitjançant la contrastació amb els altres diccionaris (v. § 1), ens proposem de comentar quins són i fins a quin punt són admissibles.

3.1. Usos intransitius

En primer lloc, tractarem d'uns quants usos intransitius que el DLC no recull.

3.1.1. Usos intransitius de abdicar i dimitir

Tots els diccionaris donen aquests dos verbs com a transitius, amb el CD que designa el càrrec o la cosa en general abdicada o dimitida.

[96] En cap cas ABDICARIA ELS MEUS DRETS en els meus fills!

[97] Núñez NO DIMITIRÀ LA PRESIDÈNCIA DEL BARÇA de moment.

10. DUARTE, Carles. «Si s'escau i escau».

El DCVB recull un exemple de *dimitir*, que cal interpretar com a eufemístic o irònic, amb el sentit de ‘fer dimitir’:

[98] A mestre Quitiano EL DIMITIREN de retgido.

Fixem-nos que el càrrec s’expressa en aquesta frase amb l’adjectiu substantivat (*retgido*), i no amb el substantiu abstracte com en l’exemple [97] (*presidència*), que indica l’acció de presidir. Això provoca que entre el verb i l’adjectiu substantivat hi hagi la preposició *de* —cosa que no passa en el cas del substantiu abstracte. Segurament aquest contacte es deu al fet d’haver-se elidit per economia lingüística el sintagma *el càrrec*, que no aporta cap informació. El DIEC admet aquesta construcció.

[99a] HA DIMITIT EL CÀRREC DE PRESIDENT.

[99b] HA DIMITIT DE PRESIDENT.

Per analogia, deuen haver sorgit les frases amb *dimitir* en què s’introdueix el càrrec amb el substantiu abstracte amb la preposició *de*, que cap diccionari —excepte el DCVB— no accepta. Però no hi deu operar només l’analogia. Un substantiu com *presidència* pot també designar un òrgan col·legiat, com en la frase [100a]:

[100a] HA DIMITIT EL CÀRREC DE VICEPRESIDENT DE LA PRESIDÈNCIA.

Si s’elideixen els sintagmes *el càrrec* i *el càrrec de vicepresident*, en resulten les frases [100b] i [100c], absolutament normals:

[100b] HA DIMITIT DE VICEPRESIDENT DE LA PRESIDÈNCIA.

[100c] HA DIMITIT DE LA PRESIDÈNCIA.

Els casos de *abdicar* amb *de* es poden explicar per analogia amb els de *dimitir*.

[101] * En cap cas ABDICARIA DELS MEUS DRETS en els meus fills!

3.1.2. Usos intransitius de verbs que expressen que ‘alguna cosa causa algun efecte en l’ànim d’algú’

3.1.2.1. Hi ha uns quants verbs (entre altres, *afectar*, *apassionar*, *concernir*, *emprenyar*, *horroritzar*, *impressionar*, *incomodar*, *molestar*, *preocupar*, *rebentar*, *sorprendre*), que podem agrupar sota la definició genèrica «causar (algú o alguna cosa) algun efecte, bo o dolent, en l’ànim d’algú», en el règim preposicional dels quals els parlants tenen molts dubtes.

Així, per exemple, és freqüent sentir o llegir els verbs següents usats intransitivament, mentre que els diccionaris només els recullen com a transitius:

[102a] A l’Antoni LI AFECTA molt que l’escriu.

[103a] Això LI AFECTA molt.

[104a] A la Rosa LI APASSIONA molt discutir de política.

[105a] Això LI APASSIONA molt.

[106a] Si no LI CONCERNEIX, per què s’hi fica?

[107a] Això no LI CONCERNEIX en absolut.

[108a] A en Pere, LI EMPRENYA molt que el despertin.

- [109a] Això LI EMPRENYA molt.
 [110a] A en Joan, LI HORRORITZA pensar que es quedarà sol.
 [111a] Això LI HORRORITZA molt.
 [112a] A la Mireia LI IMPRESSIONA molt l'alçada.
 [113a] L'alçada LI IMPRESSIONA molt.
 [114a] A la Blanca LI INCOMODA molt conèixer nova gent.
 [115a] Això LI INCOMODA molt.
 [116a] A la Mercè LI MOLESTEN molt les criatures.
 [117a] Això no LI MOLESTA gaire.
 [118a] Al polític en general LI PREOCUPA molt la seva imatge.
 [119a] Això no LI PREOCUPA gens ni mica.
 [120a] No hi ha res que LI REBENTI més al metge que fer guàrdies.
 [121a] Això és el que LI REBENTA més.
 [122a] A en Pere no LI HA SORPRÈS gens l'actitud de la seva dona.
 [123a] Això no LI HA SORPRÈS gens.

D'acord amb les nostres pròpies reflexions i les de la bibliografia pertinent,¹¹ es veu que en aquests exemples el subjecte gramatical és una causa, i no un agent.¹² Quan és un agent que fa una cosa deliberadament, en general tothom fa servir aquests verbs transitivament:

- [124] No L'AFECTIS explicant-li desgràcies.
 [125] APASSIONA'L i et seguirà on vulguis.
 [126] Si aconsegueixes CONCERNIR-LO, et seguirà.
 [127] A la Maria, no L'EMPRENYIS tant!
 [128] Tu, HORRORITZA'L, i no el veuràs més.
 [129] Si EL VOLS IMPRESSIONAR, canta-li una havanera.
 [130] A la Maria, no LA INCOMODIS dient paraulotes.
 [131] Al president no EL MOLESTIS amb aquestes foteses.
 [132] Si EL VOLS PREOCUPAR, explica-li-ho tot.
 [133] Si EL VOLS REBENTAR, fes-li molts compliments.
 [134] La dona? SORPRÈN-LA amb un sopar íntim!
 [135] A la mare no L'AMOÏNIS amb les teves dèries.
 [136] Tu, DISGUSTA'L i no el veuràs més.
 [137] Al marit, FASCINA'L arreglant-te bé.
 [138] Caurà al parany: LA INDIGNARÉ a posta.
 [139] Si LA VOLS NEGUITEJAR, explica-li-ho tot.

3.1.2.2. Hi ha dos verbs, *encantar* i *interessar*, que tots els diccionaris donen exclusivament com a transitius, excepte la GEC2 i el DLC3, que també els donen com a intransitius: *encantar*, en el sentit d'«agradar, plaure»; *interessar*, en el de «suscitar interès».

Ginebra i Montserrat també els donen com a intransitius. Pel que fa a l'IEC, segons la pàgina web d'Assessorament Lingüístic de la Generalitat de Catalunya,¹³ «al desembre de 1999, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans va acordar admetre en la normativa, al costat del règim transitiu, el règim intransitiu de *interessar* amb el significat de «suscitar interès». I la segona edició del DIEC ja l'accepta.

11. V. CABRÉ i MATEU, ROSSELLÓ i TODOLÍ a la bibliografia.

12. El subjecte *les criatures* de l'exemple [116a], és vist com una causa i no com un agent que fa una cosa deliberadament.

13. V. la fitxa *interessar* (<http://www6.gencat.net/llengcat/scripts/sial/menuas.asp>).

El GLC també dona *interessar* com a intransitiu.

- [140] LI ENCANTA de servir a tothom.
- [141] A LES MEVES GERMANES ELS ENCANTA de passejar.
- [142] A AQUESTES NOIES NO ELS INTERESSA el futbol.
- [143] Aquesta lectura LI HA INTERESSAT molt.

3.1.2.3. Altres verbs agrupables sota la mateixa definició genèrica que plantegen dubtes són *alegrar*, *amoïnar*, *complaure*, *disgustar*, *estranyar*, *fascinar*, *fastiguejar*, *indignar*, *meravellar*, *neguitejar* i *satisfer*, tots ells transitius.

L'explicació d'aquestes vacil·lacions cal buscar-la en un conjunt de factors:

a) L'analogia d'estructura amb verbs intransitius del mateix camp semàntic (*agradar*, *coure*, *doldre*, *importar*, *incumbir*, *plaure*, *remordir*, *repugnar* i *xocar*).

- [144] A l'Antoni LI AGRADA molt que l'escriassin.
- [145] Això LI AGRADA molt.
- [146] LI HA DOLGUT que no l'aviséssim per anar a sopar.
- [147a] LI REMORDIRÀ tota la vida el que m'ha fet.
- [148a] A LA MARIA LI REPUGNA haver de fer aquest paperet.
- [149] LI XOCA molt sentir un anglès parlant català.

Alguns presenten dubtes als parlants en el sentit que els usen transitivament.

- [147b] * EL REMORDIRÀ tota la vida el que m'ha fet.
- [148b] * A LA MARIA LA REPUGNA haver de fer aquest paperet.

Aquesta analogia és més estreta pel fet que ben sovint quan el CD és desplaçat a l'esquerra el parlant l'introdueix amb la preposició *a*.

- [150] A LA RATA, persegueix el gat.

b) La pressió de la pronominalització en espanyol dels complements d'aquests mateixos verbs.

En espanyol,¹⁴ amb la majoria d'aquests verbs el complement directe o indirecte que els acompanya es pronominalitza en *le* o *les*.

- [151] A ANTONIO LE AFECTA mucho que le griten.

Els catalanoparlants, però, tendeixen a identificar el pronom *le/les* amb *li/els* (datiu), i *lo/los* amb *el/els* (acusatiu). A partir d'aquesta regla de tres, si *afectar* —i altres verbs— pot regir *le* en espanyol, implícitament el parlant, per calc sintàctic, usa *li* amb *afectar* —i altres verbs— en català.

c) En el cas dels verbs començats amb *i* (*impressionar* i *incomodar*), a més, tant *el* com *la* s'apostrofen en els usos col·loquials.

- [152] * A ELLA L'IMPRESSIÓNA molt l'alçada.
- [153] A ELL L'INCOMODEN molt les situacions desconegudes.

En aquests casos no és agosarat pensar que hi ha parlants que fan una partició sil·làbica interpretant que hi ha el pronom *li* més *incomodar* o *impressionar* paral·lelament al que passa en els casos de *la nou/l'anou* o *l'adreça/la dreça* (*les dreces*).

14. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Esbozo...*, § 2.5.d.

A més, hi ha verbs d'aquest mateix camp semàntic —*importar* i *incumbir*— i d'altres camps —*impedir*—, començats amb *i*, que exigeixen un complement indirecte.

[154] A LES NOIES NO ELS IMPORTA el futur.

[155] Vols dir que INCUMBEIX A L'ADMINISTRACIÓ aquest tràmit?

[156] A LA MARIA LI HAN IMPEDIT l'entrada perquè no duia el carnet.

3.1.2.4. La teoria gramatical denomina aquests verbs *verbs psicològics* i hi distingeix tres grups:

a) Els verbs com *témer*, que denomina *estatius*, en l'estructura argumental (els elements regits per ells) dels quals l'experimentador (la persona que experimenta el procés mental referit pel verb) és el subjecte.

[157] TEMO les teves paraules.

[158] TEMO que no vinguis.

b) Els verbs com *alegrar*, que denomina *causatius*, en l'estructura argumental dels quals l'experimentador és el CD.

[159] L'ALEGREN les teves paraules.

[160] L'ALEGRA que no vinguis.

c) Els verbs com *agradar*, que denomina també *estatius*, en l'estructura argumental dels quals l'experimentador és el CI.

[161] LI AGRADEN les teves paraules.

[162] LI AGRADA que no vinguis.

El problema, doncs, és haver d'analitzar si els verbs dels exemples són dels grup *b* o *c*, i no sempre és fàcil decidir si pertanyen a un grup o a un altre, i, per tant, si cal fer-los servir transitivament o no. D'altra banda, l'ús —tant des del punt de vista dialectal (no analitzat sistemàticament) com des del punt de vista d'un mateix parlant— no està del tot fixat: ens trobem en un canvi sintàctic en curs.

De tots aquests verbs psicològics, Ginebra i Montserrat i el GDLC només accepten com a intransitiu el verb *estranyar*. En general, doncs, les obres amb intenció normativa es mantenen prudents davant d'aquesta situació.

Aquestes obres, però, són anteriors a les descripcions de Cabré i Mateu, Rosselló, i Todolí. Aquestes descripcions, malgrat les dificultats teòriques, esbossen una distinció clara en general entre subjecte agent (*No molesteu el comissari*) i causa (*Al comissari li molesta treballar de nit*). Per aquesta raó, atès que es pot defensar que són fruit d'una evolució interna (amb factors exògens també, no cal dir-ho) proposem d'acceptar totes dues construccions fins que l'IEC s'hi pronunciï explícitament.

En conclusió, doncs, cal considerar igualment correctes tant els exemples [102a]-[123a] com els següents:

[102b] L'Antoni, L'AFECTA molt que l'escriassin.

[103b] Això L'AFECTA molt.

[104b] La Rosa, L'APASSIONA molt discutir de política.

[105b] Això L'APASSIONA molt.

[106b] Si no LA CONCERNEIX, per què s'hi fica?

[107b] Això no EL CONCERNEIX en absolut.

[108b] En Pere, L'EMPRENYA molt que el despertin.

- [109*b*] Això L'EMPRENYA molt.
 [110*b*] En Joan, L'HORRORITZA pensar que es quedarà sol.
 [111*b*] Això L'HORRORITZA molt.
 [112*b*] La Mireia LA IMPRESSIONA molt l'alçada.
 [113*b*] L'alçada LA IMPRESSIONA molt.
 [114*b*] A la Blanca LA INCOMODA molt conèixer nova gent.
 [115*b*] Això LA INCOMODA molt.
 [116*b*] A la Mercè LA MOLESTEN molt les criatures.
 [117*b*] Això no EL MOLESTA gaire.
 [118*b*] Al polític en general EL PREOCUPA molt la seva imatge.
 [119*b*] Això no LA PREOCUPA gens ni mica.
 [120*b*] No hi ha res que REBENTI més EL METGE que fer guàrdies.
 [121*b*] Això és el que EL REBENTA més.
 [122*b*] A en Pere no L'HA SORPRÈS gens l'actitud de la seva dona.
 [123*b*] Això no L'HA SORPRÈS gens.

3.1.3. Usos intransitius de verbs que signifiquen 'estudiar a fons'

És corrent sentir o llegir frases —amb verbs com *aprofundir*, *penetrar* i *profunditzar*— com les següents:

- [163*a*] L'autora no APROFUNDEIX gaire EN la cabalística.
 [164*a*] VA PENETRAR molt EN els secrets de la filosofia.
 [165*a*] Si PROFUNDITZESSIS una mica EN l'assumpte, t'adonaries que no és tan senzill.

La majoria dels diccionaris que hem consultat no accepten aquest règim intransitiu de *aprofundir*, *penetrar* i *profunditzar*. Només el DMLC accepta *aprofundir en*, i el DCVB *profunditzar en*. En francès, els seus equivalents *approfondir* i *pénétrer* són transitius;¹⁵ en espanyol, *profundizar* i *penetrar* poden ser transitius o regir *en*.¹⁶

Sembla, doncs, que un cop més un dels factors d'aquest canvi de règim és la influència de l'espanyol. Creiem, però, que al costat d'aquesta influència hi pot haver un factor semàntic que expliqui aquest nou règim.

Aprofundir i *profunditzar*, en sentit recte, volen dir 'fer més fonda una cosa'. El CD és la cosa aprofundida. També en sentit figurat es manté el règim quan el CD és la cosa aprofundida.

- [166] Per estar a la seva alçada, HAS D'APROFUNDIR ELS TEUS CONEIXEMENTS DE FÍSICA.
 [167] Si PROFUNDITZESSIS LA TEVA INVESTIGACIÓ DE L'ASSUMPTE, t'adonaries que no és tan senzill.

Però en els exemples [163*a*] i [165*a*] no s'expressa la idea de cosa aprofundida, sinó 'de camp en què s'entra'; hi ha una idea de direcció i penetració. Passa el mateix amb *penetrar*. Per tant, creiem que aquesta idea subjacent també contribueix al nou règim. El DIEC accepta aquest règim en *aprofundir* i *profunditzar*.

En conclusió, creiem que amb aquests tres verbs, usats en sentit figurat, són possibles els dos règims: el transitiu, amb l'expressió de la cosa aprofundida (coneixements, investigació, etc.) o del camp en què s'avança intel·lectualment, i l'intransitiu, amb l'expressió només del camp en què s'avança intel·lectualment.

15. *Le Petit Robert...*

16. MOLINER, María. *Diccionario...*

- [163*b*] L'autora no APROFUNDEIX gaire la cabalística.
 [164*b*] VA PENETRAR molt els secrets de la filosofia.
 [165*b*] SI PROFUNDITZESSIS una mica l'assumpte, t'adonaries que no és tan senzill.

3.1.4. Usos suposadament intransitius de dos verbs transitius (complir i consultar)

Les frases següents són usals avui dia. Les frases [170-173], les dona el *Gran Larousse català* (GLC) amb el significat de 'preguntar (alguna cosa) a algú per saber-ne l'opinió o per rebre'n una informació'. El DIEC admet la frase [173] dins dels usos transitius (!).

- [168*a*] És un bon capellà: COMPLEIX AMB TOTS ELS PARROQUIANS.
 [169] L'enterrador COMPLEIX AMB EL SEU OFICI.
 [170*a*] HEM DE CONSULTAR AMB L'ADVOCAT.
 [171] M'agradaria CONSULTAR el tractament AMB un altre metge.
 [172] CONSULTAR AMB el coixí.
 [173] CONSULTAR AMB la bossa.

A primer cop d'ull, es pot creure que ens trobem davant dels verbs *complir* i *consultar* usats intransitivament, amb la preposició *amb* regida. Això contradiria la informació dels diccionaris, que els qualifiquen de verbs transitius. (Donen per a *complir* un ús intransitiu —*És un criat que no compleix*— que, al nostre entendre, és un ús transitiu absolut; el DCVB recull un ús intransitiu de *consultar* amb la preposició *de*, poc habitual modernament. El DIEC, però, ja recull el règim intransitiu de *complir*, amb l'exemple *complir amb el seu deure*.)

Nosaltres creiem, però, que en els exemples [168*a*] i [170*a*] hi ha un ús transitiu absolut dels dos verbs, de manera que aquests exemples serien un abreujament de [168*b*] i [170*b*]:

- [168*b*] És un bon capellà: COMPLEIX EL SEU DEURE AMB TOTS ELS PARROQUIANS.
 [170*b*] HEM DE CONSULTAR AQUEST AFER AMB L'ADVOCAT.

Una prova sintàctica d'aquest abreujament a [168*b*] és que [168*c*] no és gramatical.

- [168*c*] * És un bon capellà: COMPLEIX TOTS ELS PARROQUIANS.

Així doncs, la frase [168*a*] és l'abreujament de la construcció *complir alguna cosa amb o envers algú en complir amb o envers algú*.

En el cas de *consultar*, cal dir que, de frases com [170*b*], el DCVB en recull unes quantes i ben antigues. Segurament hi té a veure l'analogia amb el verb *comentar*, de proximitat semàntica indiscutible. (Potser el matís és entre 'sotmetre alguna cosa a consideració d'algú més entès' —*consultar alguna cosa a l'advocat*— i 'sotmetre alguna cosa que ja es té força meditada a consideració d'algú per acabar de veure-la clara' —*consultar o comentar alguna cosa amb l'advocat*.)

- [174] HEM DE COMENTAR AQUEST AFER AMB L'ADVOCAT.

Sense oblidar, però, que el més usual, quan el CD designa l'objecte de la consulta, és introduir la persona consultada amb *a* com a CI.

- [170*c*] HEM DE CONSULTAR AQUEST AFER A L'ADVOCAT.

En pot ser una prova el fet que la pronominalització amb el pronom de CI (*li, els*) és més normal que la pronominalització amb *hi*, deguda a la presència de la preposició *amb*:

- [170*d*] LI HEM DE CONSULTAR AQUEST AFER.
[170*e*] ~ HI HEM DE CONSULTAR AQUEST AFER.

I sense oblidar, òbviament, altres estructures també possibles:

- [170*f*] HEM DE CONSULTAR L'ADVOCAT SOBRE AQUEST AFER.
[170*g*] HEM DE CONSULTAR L'ADVOCAT PER AQUEST AFER.
[170*h*] HEM DE CONSULTAR L'ADVOCAT PER A AQUEST AFER.
[175*a*] HE CONSULTAT AQUEST RÈGIM AL DICIONARI.
[175*b*] HE CONSULTAT EL DICIONARI SOBRE AQUEST RÈGIM.
[175*c*] HE CONSULTAT EL DICIONARI PER AQUEST RÈGIM.
[175*d*] HE CONSULTAT EL DICIONARI PER A AQUEST RÈGIM.

3.1.5. *El verb reflexionar*

La majoria de diccionaris recullen únicament *reflexionar* com a verb transitiu; només el DCVB recull un exemple —del tombant del segle XIX— d'ús intransitiu amb la preposició *sobre*. El DIEC recull aquest règim.

- [176] REFLEXIONAR SOBRE aquest canvi.

L'espanyol i el francès¹⁷ també coneixen aquest règim. Potser també hi pesa el paralelisme amb verbs com *parlar* o *discutir*, que regeixen *sobre* o *de* quan hi ha un complement que designa «l'objecte de» parlament o discussió; l'«objecte de reflexió» també s'hi introduiria.

3.1.6. *El verb esperar*

Amb el significat de 'restar en un lloc, diferir de fer alguna cosa, fins a l'arribada (d'algú o alguna cosa)', trobem en els diccionaris les construccions següents amb *esperar*:

- [177*a*] ESPERO VEURE'L per dir-li-ho.
[178*a*] Per prendre't la sopa, ESPERA QUE es refredi.
[179*a*] Per prendre't la sopa, ESPERA'T QUE es refredi.
[180] A casa, L'ESPERA una bona sorpresa.
[181*a*] LI ESPERA la prova dura.

Com es pot veure, els quatre primers exemples són usos transitius de *esperar*, el cinquè és una frase de Costa i Llobera recollida pel DCVB entre moltes altres d'interpretables com a transitives. Albert Jané¹⁸ fa notar que la pronominalització ha de ser amb *el, la, els, les, ho* o *en*, i mai amb *hi* o *li*.

- [177*b*] ~ HO ESPERO.
[178*b*] ~ Per prendre't la sopa, ESPERA QUE es refredi; ESPERA-HO, et dic.
[179*b*] ~ Per prendre't la sopa, ESPERA'T QUE es refredi; ESPERA-T'HO, et dic.

17. MOLINER, María. *Diccionario...*, entrada *reflexionar*. *Le Petit Robert*, entrada *réfléchir*.

18. JANÉ, Albert. «Què esperes?». *Avui* (13.8.1980).

Aquestes tres frases, però, amb aquesta pronominalització no són possibles en català. ([177*b*] només pot ser la pronominalització de [177*a*] si aquesta vol dir 'tinc l'esperança de veure'l per dir-li-ho'.)

L'exemple [177*a*] és ambigu: tant es pot interpretar amb el significat que ja hem donat, com amb el de 'tenir esperança d'aconseguir (alguna cosa)' (ex. [177*c*]).

[177*c*] TINC L'ESPERANÇA DE VEURE'L per dir-li-ho.

Estructures equivalents possibles per al primer significat podrien ser:

[182] ~ ESPERO A VEURE'L per dir-li-ho.

[183*a*] M'ESPERO A VEURE'L per dir-li-ho.

[184] ~ ESPERO FINS A VEURE'L per dir-li-ho.

[185] M'ESPERO FINS A VEURE'L per dir-li-ho.

En aquestes frases el que tenim és un ús absolut de *esperar* (~*espero*, *m'espero*) amb una determinació de temps introduïda per les preposicions *a* o *fins a*, que indica durant quant de temps o fins quan dura l'acció del verb. N'és una prova el fet que les quatre frases dels exemples [182]-[185] poden ser la resposta de les preguntes següents:

[186] —QUANT DE TEMPS ESPERARÀS per dir-li-ho?

—[FINS] A VEURE'L.

[187] —FINS QUAN ESPERARÀS per dir-li-ho?

—FINS A VEURE'L.

Fixem-nos, en canvi, que amb l'ús pronominal (*esperar-se*) no és possible la frase sense les preposicions *a* o *fins a*:

[183*b*] * M'ESPERO VEURE'L per dir-li-ho.

D'aquí la pregunta, menys recomanable, amb *què*, ja que aquest interrogatiu no s'acostuma a usar en sentit temporal:

[188] ~ —A QUÈ ESPERES?

D'aquí també que amb el verb *esperar* puguem usar un adverbi de temps:

[189] ESPERA'T A DEMÀ per sortir a jugar.

[190] ESPERA'T FINS DEMÀ per sortir a jugar.

Aquesta interpretació també és vàlida per a les frases [178] i [179], en les quals cal suposar que la preposició *a* ha caigut davant la conjunció *que*. N'és una prova que aquestes frases les podem construir amb *fins [a]*:

[178*c*] ~ Per prendre't la sopa, ESPERA FINS QUE es refredi.

[179*c*] Per prendre't la sopa, ESPERA'T FINS QUE es refredi.

Pel que fa a la pronominalització, és cert que no es pot pronominalitzar *a veure'l* en *hi*: però això també passa amb altres complements de temps:

[191*a*] * M'HI ESPERO.

[192*a*] * Vine sempre ABANS DE DINAR; vine-HI sempre.

[193*a*] * A les vuit, HI seré a casa.

[194] A casa, HI seré a les vuit.

Fixem-nos que aquest CT és elidible:

- [191*b*] M'ESPERO per dir-li-ho. [192*b*] Vine sempre.
[193*b*] Seré a casa.

D'acord amb la nova informació donada als § 3.1.2.1-3.1.2.4, hi ha verbs que tenen un règim transitiu (amb CD) quan el subjecte és un agent animat que fa una acció deliberada i un règim intransitiu (amb CI) quan el subjecte és una causa inanimada. El verb *esperar* també es comporta així: l'exemple [181*a*] (*Li espera la prova dura*) n'és un cas. Per les mateixes raons adduïdes en parlar dels verbs psicològics en els epígrafs suara esmentats (incloent-hi la constatació que el GDLC i Ginebra i Montserrat només l'accepten com a transitiu), acceptem aquest règim, al costat del transitiu, fins que l'IEC s'hi pronuncii explícitament.

- [195] L'ESPERA la prova dura.

3.2. Usos transitius

3.2.1. El verb argumentar

El verb *argumentar* significa 'presentar arguments' a favor o en contra d'alguna cosa, i quasi tots els diccionaris el donen exclusivament com a intransitiu; només el DCVB, el DMLC i el GLC en recullen usos transitius.

Un exemple d'usos intransitius és la frase següent:

- [196] ARGUMENTAR CONTRA algú.

L'ús transitiu que recull el DCVB és amb el significat de 'discutir alguna cosa, parlar-ne', i és poc usual actualment:

- [197] VAN ARGUMENTAR tota l'estona L'ASSUMPTE DE LES DIETES.

El que recullen el DMLC, el GLC i el DIEC és amb el mateix significat de 'presentar arguments' (especialment a favor d'alguna cosa), i és força habitual avui dia:

- [198] Comenteu el fragment següent, ARGUMENTANT LA VOSTRA RESPOSTA.
[199] Quan li van preguntar per què prenia sol les decisions, VA ARGUMENTAR QUE ELL ERA EL PRESIDENT.
[200] ARGUMENTAR amb cura UNA DEMOSTRACIÓ.

Segurament hi ajuda el fet que podem usar el participi passat *argumentat*, *-ada* i l'adjectiu *argumentable* amb el nom que designa, sobretot, la cosa o l'acció a favor de què presentem arguments. Aquestes dues possibilitats generalment només són possibles amb verbs transitius.

- [201] És UNA RESPOSTA molt ben ARGUMENTADA.
[202] Per molt president que sigui, LA SEVA DECISIÓ NO És ARGUMENTABLE.

A més, el fet que verbs com *raonar* i *allegar* —«adduir les raons que expliquen, que justifiquen alguna cosa»; «defensar amb raons, amb *arguments*» (DCVB; el subratllat és nostre)—, molt pròxims semànticament, siguin transitius, també hi deu ajudar.

- [203] Comenteu el fragment següent, RAONANT LA VOSTRA RESPOSTA.
[204] Quan li van preguntar per què prenia sol les decisions, VA RAONAR QUE ELL ERA EL PRESIDENT.
[205] És UNA RESPOSTA molt ben RAONADA.
[206] Per molt president que sigui, LA SEVA DECISIÓ NO És RAONABLE.

3.2.2. Els verbs apellar, dictaminar, informar, recórrer i legislar

En llenguatge jurídic i administratiu i, de retruc, en el periodístic, són molt corrents frases com les següents:

- [207a] * El fiscal APELLARÀ LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL
- [208a] * La Comissió HA DE DICTAMINAR el projecte.
- [209a] * La Comissió HA INFORMAT favorablement EL PROJECTE.
- [210a] * La defensa no RECORRERÀ LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL.
- [211a] ~ Cal LEGISLAR LA FECUNDACIÓ ARTIFICIAL.

Els casos [207a-210a] els admeten només alguns diccionaris: per exemple, el GLC admet [208a]. Alguns són explicables per la possibilitat, ja comentada (v. § 3.2.1), de fer servir el participi passat i l'adjectiu corresponent en *-ble*.

- [212] ~ El nombre de SENTÈNCIES APELLADES és molt alt.
- [213] ~ El fiscal considera AQUESTA SENTÈNCIA NO APELLABLE.
- [214] * ELS PROJECTES INFORMATS negativament es desestimen.
- [215] * AQUEST PROJECTE no és ni tan sols INFORMABLE.
- [216] ~ El nombre de SENTÈNCIES RECORREGUDES és molt alt.
- [217] ~ El fiscal considera AQUESTA SENTÈNCIA NO RECURRIBLE.

3.2.2.1. APELLAR. Cap diccionari no l'admet com a transitiu. Per tant, sobretot en llenguatge jurídic i administratiu, cal no fer-ne aquest ús.

- [207b] El fiscal APELLARÀ CONTRA LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL.
- [207c] El fiscal APELLARÀ CONTRA LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL DAVANT EL TRIBUNAL SUPREM.

3.2.2.2. DICTAMINAR. Només el GLC l'admet com a transitiu en el sentit d'emetre un judici:

- [218] * DICTAMINAR LA VIABILITAT d'un projecte.
- [219] * El metge VA DICTAMINAR l'ingrés del malalt.

Tots els altres l'entren només com a intransitiu, amb el significat d'emetre dictamen'. Per tant, sobretot en llenguatge jurídic i administratiu, cal fer aquesta distinció.

- [208b] La Comissió HA DE DICTAMINAR SOBRE l'adequació del projecte a les bases de la convocatòria d'ajuts.

3.2.2.3. INFORMAR. El verb *informar* pot ser transitiu amb els sentits de 'dotar de forma' o 'ser el principi rector'.

- [209b] L'ànima INFORMA EL COS.

Però amb el sentit d'emetre un informe' no és correcte, ni com a transitiu ni com a intransitiu.

- [209c] * La Comissió HA INFORMAT favorablement EL PROJECTE.
- [209d] * La Comissió HA INFORMAT favorablement DEL PROJECTE.

En aquestes frases cal fer servir la perífrasi *emetre informe*.

- [209e] La Comissió HA EMÈS UN INFORME favorable DEL PROJECTE.
- [209f] La Comissió HA EMÈS UN INFORME favorable SOBRE EL PROJECTE.

3.2.2.4. RECÓRRER. Només el *Diccionari jurídic català* (DJC) l'admet com a transitiu, i els altres diccionaris—el DLC3, per exemple, ja dona l'exemple *L'entitat ha recorregut al tribunal suprem CONTRA aquesta sentència*—, com a intransitiu. Malgrat que l'únic diccionari especialitzat admeti l'ús transitiu, la majoria d'especialistes en llengatge jurídic el rebutgen. Per tant, cal fer servir aquest verb com a intransitiu.

[210*b*] La defensa NO RECORRERÀ CONTRA LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL.

[210*c*] La defensa NO RECORRERÀ CONTRA LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL DAVANT EL TRIBUNAL SUPREM.

3.2.2.5. LEGISLAR. En el cas de *legislar*, amb el sentit de 'fer o establir una llei o lleis', el DCVB i el DJC el recullen, com els altres diccionaris, com a intransitiu, però també el recullen com a transitiu. (No en donen, però, cap exemple.)

També, en aquest cas, són possibles el participi passat i l'adjectiu *legislable*.

[220] El jutge troba que encara són pocs ELS ASPECTES DE LA FECUNDACIÓ ARTIFICIAL LEGISLATS adequadament.

[221] Fins a quin punt és LEGISLABLE LA VIDA PRIVADA?

A més, al costat, hi ha el verb *regular*, quasi sinònim, que és transitiu.

[222] Cal REGULAR LA FECUNDACIÓ ARTIFICIAL.

Per això, [211*a*] no ens sembla rebutjable; al costat, no cal dir-ho, del règim intransitiu.

[211*a*] ~ Cal LEGISLAR LA FECUNDACIÓ ARTIFICIAL.

[211*b*] Cal LEGISLAR SOBRE LA FECUNDACIÓ ARTIFICIAL.

3.2.3. Els verbs contestar, discutir, protestar i qüestionar

El Suplement al DGLC elaborat per la Secció Filològica recull la definició següent de *contestar*: «Refusar d'admetre, rebutjar enèrgicament (una autoritat, un acte de govern, una situació establerta, una ideologia, etc.), esp. fent patent el desacord amb una acció de protesta.» I dona els exemples següents:

[223] Tots els partits HAN CONTESTAT L'ACORD DE COOPERACIÓ.

[224] EL NOU RECTOR FOU CONTESTAT pels estudiants més radicals.

Aquesta especialització semàntica és, al nostre entendre, paral·lela a la que han tingut els verbs *discutir* ('posar en dubte'), *protestar* ('fer una reclamació') i *qüestionar* ('posar en qüestió'); el DLC3 ja recull aquesta definició i el GLC usa aquest verb en la definició de *discutir*). No són rebutjables, doncs, les frases següents:

[225] LA SEVA AUTORITAT sempre HA ESTAT molt DISCUTIDA.

[226] És molt DISCUTIT com a entrenador.

[227] És molt DISCUTIT com a entrenador pel seu caràcter.

[228] El penal VA SER molt PROTESTAT per l'equip local.

[229] L'àrbitre VA SER molt PROTESTAT per l'equip local.

[230] Els estudiants QÜESTIONEN LA VALIDESA DELS EXÀMENS.

[231] Els estudiants QÜESTIONEN EL PROFESSOR com a transmissor d'ideologia.

L'ús [225] és admès pel DCVB, el DLC i el DMLC; el [230], pel DMLC, i el [228], per cap diccionari. En els exemples [226], [227], [229] i [231], els CD són interpretables com a metonímies consistentes a expressar la persona que fa una acció per aquesta acció. El DIEC admet *qüestionar* ('posar en dubte') com a transitiu.

3.2.4. *El verb obviar*

Actualment són molt corrents frases com la següent:

[232] Per evitar discussions llargues i inútils, **OBVIAREM** en la nostra exposició **LA QÜESTIÓ DE LA LLENGUA**.

Aquest ús, sinònim d'evitar, deixar de banda', no és recollit, en general, pels diccionaris de definicions. Sí que ho és pel *Diccionari de sinònims* de Manuel Franquesa¹⁹ i pels diccionaris espanyols. Franquesa dona l'exemple següent:

[233] **OBVIAR** els entrebancs.

La definició que donen tots els diccionaris catalans d'aquest verb és «posar obstacle, oposar-se (a un efecte que hom tem)», amb els exemples següents:

[234a] Per **OBVIAR A** aquest perill, **A** aquests inconvenients, partiren.

Aquest exemple del DLC és un cas clar de la subtil diferència que hi pot haver amb *evitar*: aquesta mateixa frase es podria construir amb aquest verb.

[234b] Per **EVITAR** aquest perill, aquests inconvenients, partiren.

De vegades també s'usa amb el sentit d'oblidar' o 'negligir':

[235] **OBVIAR** aquesta circumstància seria un error.

3.2.5. *Els verbs permetre i impedir*

Els verbs *permetre* i *impedir* són uns verbs transitius que admeten un CD inanimat que designi allò que es permet o s'impedeix, i un CI animat que designi a qui es permet o a qui s'impedeix de fer-ho. Així, són frases correctes amb *permetre* i *impedir* les següents:

[236a] **NO PERMETIA A LES NOIES LES FALDILLES.**

[237a] **NO PERMETIA A LES NOIES DUR FALDILLES.**

[238a] **NO PERMETIA A LES NOIES QUE DUGUESSIN FALDILLES.**

[239a] **IMPEDIA A LES NOIES LA VICTÒRIA.**

[240a] **IMPEDIA A LES NOIES ACONSEGUIR LA VICTÒRIA.**

[241a] **IMPEDIA A LES NOIES QUE ACONSEGUÏSSIN LA VICTÒRIA.**

El CI pot no ser explícit:

[236b] **NO PERMETIA LES FALDILLES.**

[237b] **NO PERMETIA DUR FALDILLES.**

[238b] **NO PERMETIA QUE DUGUESSIN FALDILLES.**

[239b] **IMPEDIA LA VICTÒRIA.**

[240b] **IMPEDIA ACONSEGUIR LA VICTÒRIA.**

[241b] **IMPEDIA QUE ACONSEGUÏSSIN LA VICTÒRIA.**

19. FRANQUESA, Manuel. *Diccionari...*, entrades *obviar* i *evitar*. Solà (*Sintaxi...*, p. 171) ha advocat perquè s'admetés. Darrerament, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans l'ha admès amb el significat d'evitar, defugir', i així figura en l'edició prínceps del DIEC (1995).

Malgrat aquestes definicions, avui és freqüent sentir o llegir frases com les següents:

- [237c] * NO PERMETIA LES NOIES DUR FALDILLES.
- [238c] * NO PERMETIA LES NOIES QUE DUGuessin FALDILLES.
- [240c] * IMPEDIA LES NOIES ACONSEGUIR LA VICTÒRIA.
- [241c] * IMPEDIA LES NOIES QUE ACONSEGUÏSSIN LA VICTÒRIA.

Dos factors poden explicar al nostre entendre aquest ús amb un CD animat. En primer lloc, el fet que el CD sigui una subordinada, que formalment no es distingeix de les subordinades de subjecte, com en les frases següents:

- [242] No molestava LES NOIES SER MIRADES.
- [243] No molestava LES NOIES QUE LES MIRESSIN.

Fixem-nos que si el CD és un SN, cap catalanoparlant ometrà la preposició *a* del CI:

- [236c] * NO PERMETIA LES NOIES LES FALDILLES.
- [239c] * IMPEDIA LES NOIES LA VICTÒRIA.

En segon lloc, a conseqüència d'aquesta possible interpretació acrítica de la subordinada com a subjecte, i automàticament del CI com a CD, el parlant treu la preposició perquè el CD no en porta. Seria una ultracorrecció.

3.2.6. *El verb cessar*

En els àmbits administratiu, jurídic i polític, és molt freqüent l'ús del verb *cessar* amb un CD humà.

- [244] * HAN CESSAT el conseller de Relacions Extraterrestres.

Cap diccionari no admet aquest ús, que segurament ha sorgit com a eufemisme o per analogia respecte de verbs com *destituir* o *separar*.

- [245] HAN DESTITUÏT el conseller de Relacions Extraterrestres.
- [246] HAN SEPARAT DEL càrrec el conseller de Relacions Extraterrestres.

Només és admissible com a ús irònic, paral·lel al que es pot fer amb *dimitir*.

- [247] HA CESSAT O L'«HAN CESSAT»?
- [248] HA DIMITIT O L'«HAN DIMITIT»?

Amb *cessar* la frase [244] ha de tenir una estructura causativa:

- [249] HAN FET CESSAR el conseller de Relacions Extraterrestres.

Potser a hores d'ara l'ús intransitiu és el que ha esdevingut un eufemisme de la construcció causativa, almenys en llenguatge periodístic. És a dir: la frase [250] pot ser una manera eufemística de dir la frase [251]:

- [250] El conseller de Relacions Extraterrestres HA CESSAT.
- [251] HAN FET CESSAR el conseller de Relacions Extraterrestres.

3.2.7. *El verb empitjorar*

Ni el DLC ni la GEC2 recullen *empitjorar* amb el significat de 'fer pitjor' i amb règim transitiu. Els altres diccionaris —incloent-hi el DLC3 i el DIEC—, sí. Il·lustra aquest ús la frase següent:

- [252] Amb la seva actitud HA EMPITJORAT LES COSES.

3.2.8. El verb culminar

El verb *culminar*, intransitiu, significa 'atènyer, una cosa, el punt més alt en grandària, força, poder, rang, etc'. Sovint és usat transitivament amb el sentit de 'fer atènyer...':

[253a] ~ VA CULMINAR LA SEVA ACTUACIÓ amb *Paraules d'amor*.

[254a] ~ VOL CULMINAR LA SEVA CARRERA amb una actuació a la Scala de Milà.

Sovint, com en el cas [253a], no vol dir altra cosa que, segons el DIEC 'acabar satisfactòriament'; és un procés paral·lel al que hem vist en el cas de *obviar* (v. § 3.2.4). En registres formals, en què cal ser precís, convé distingir els dos sentits amb verbs diferents.

[255] VA ACABAR LA SEVA ACTUACIÓ amb *Paraules d'amor*.

En casos com [254a], hi ha altres verbs equivalents com *arrodonir* o *completar*, menys emfàtics:

[253b] VOL ARRODONIR LA SEVA CARRERA amb una actuació a la Scala de Milà.

[253c] VOL COMPLETAR LA SEVA CARRERA amb una actuació a la Scala de Milà.

3.2.9. Verbs intransitius amb complements que expressen distància, durada, preu o esforç, o pes²⁰

3.2.9.1. ALGUNS VERBS DE MOVIMENT. Els verbs de moviment, com *caminar*, *córrer* i *passejar*, que admeten l'expressió de la distància i de la durada del desplaçament, tot i ser intransitius, poden regir aquests complements com si fossin CD.

Així, al costat de les frases [256a-258a], són possibles les frases [256b-261a].

[256a] Avui HAUREM DE CAMINAR DURANT VUIT HORES.

[257a] Avui HAUREM DE CÓRRER DURANT UNA HORA.

[258a] Avui HAUREM DE PASSEJAR DURANT UNA HORA.

[256b] Avui HAUREM DE CAMINAR VUIT HORES.

[257b] Avui HAUREM DE CÓRRER UNA HORA.

[258b] Avui HAUREM DE PASSEJAR UNA HORA.

[259a] Avui HAUREM DE CAMINAR QUATRE QUILÒMETRES.

[260a] Avui HAUREM DE CÓRRER QUATRE QUILÒMETRES.

[261a] Avui HAUREM DE PASSEJAR QUATRE QUILÒMETRES.

Del comportament sintàctic com a CD de les expressions temporals i de distància, en són proves la pronominalització en *el*, *la*, *els*, *les* o *en*, i la concordança entre aquests pronoms i el participi passat.

[256c] Avui HAUREM DE CAMINAR VUIT HORES, O N'HAUREM DE CAMINAR NOU?

[257c] Avui HAUREM DE CÓRRER L'HORA QUE NO VAM CÓRRER ahir; i la d'avui, quan LA CORREREM?

[258c] Avui HAUREM DE PASSEJAR UNA HORA; demà EN PASSEJAREM només MITJA.

[259b] Avui N'HAUREM CAMINATS QUATRE, DE QUILÒMETRES.

[260b] Avui N'HAUREM CORREGUTS QUATRE, DE QUILÒMETRES.

[261b] DE QUILÒMETRES, EN PASSEJO QUATRE cada dia.

En l'àmbit dels esports, el GLC ja recull l'ús transitiu de *córrer* amb el tipus de cursa com a CD:

20. Fabra (1956; § 66 i 68) ja crida l'atenció sobre aquest fenomen; Ruaix (*El català*, 2, p. 85, n. 12), també.

- [262] CÓRRER LA FINAL dels 100 m.
[263] Aquest any sí que CORRERÉ LA MARATÓ de Barcelona.

3.2.9.2. ALTRES VERBS INTRANSITIUS AMB EXPRESSIONS TEMPORALS DURATIVES. Paral·lelament al que hem vist a l'epígraf anterior (3.2.9.1), certs verbs (*descansar, durar, tardar, treballar, viure*, etc.) usats intransitivament regeixen l'expressió de la durada de l'acció com si fos un CD.²¹

En el cas del verb *viure* els diccionaris ja indiquen clarament que això constitueix un ús transitiu:

- [264] VIURE UNA VIDA tranquil·la. [265] VIURE DIES MILLORS.
[266] VIURE NORANTA ANYS.

Són exemples d'aquests usos les frases següents:

- [267] TREBALLEM TRES DIES SEGUITS i EN DESCANSEM UN.
[268] La Festa Major DURA TRES DIES.
[269] La càrrega TARDARÀ UNA SETMANA a arribar.

Com els exemples de l'epígraf 3.2.9.1, també es compleixen la pronominalització en *el, la, els, les* o *en* i la concordança d'aquests pronoms amb el participi passat.

- [270] VIURE UNA VIDA tranquil·la? Prou que L'HEM VISCUDA, UNA VIDA tranquil·la!
[271] Hem d'oblidar els dies passats; ja EN VIUREM DE MILLORS.
[272] Doctor: ELS VIURÉ o no, ELS NORANTA ANYS?
[273] La Festa Major d'estiu DURARÀ TRES SETMANES; la d'hivern N'HA DURADA UNA.
[274] La càrrega TARDARÀ UNA SETMANA a sortir i EN TARDARÀ DUES a arribar.

3.2.9.3. ALTRES VERBS INTRANSITIUS AMB EXPRESSIÓ DEL PREU O DE L'ESFORÇ PER ALGUNA COSA. Paral·lelament al que hem vist en els epígrafs anteriors, el verb *valer* també és generalment considerat intransitiu —només el DCVB i el DLC l'admeten com a transitiu— i, això no obstant, l'expressió del preu té un comportament sintàctic similar al d'un CD.

- [275] L'entrada VAL CENT PESSETES.
[276] Què dius? CENT PESSETES, LES VALIA fa deu anys.

D'altra banda, amb el verb *costar* sempre hi ha el dubte de si darrere seu cal usar el pronom *res* o l'adverbi *gens*.

- [277] Aquests exercicis no COSTEN GENS.
[278] Aquests exercicis no COSTA GENS fer-los.
[279] El sopar no COSTA RES per als socis.

Els exemples [277-278] són casos del significat 'ocasionar sacrifici o esforç', i el [279] del significat 'causar el pagament d'una suma'.

L'ús del pronom *res* a [279] és paral·lel al de sintagmes nominals que expressen un preu, els quals tenen un comportament similar al d'un CD.

- [280] Aquest jersei no val DEU MIL PESSETES, però LES COSTA.
[281] El sopar no EN COSTA NI UN, DE DURO, per als socis.

21. El mateix passa amb el verb *estar* amb una expressió temporal durativa (v. el cap XIX, § 3.2.3).

3.2.9.4. PESAR. Els diccionaris distingeixen sense excepció entre l'ús transitiu de *pesar* ('mesurar el pes d'un cos', frase [282]) i l'intransitiu ('tenir pes', frase [283]).

[282] El botiguer no HA PESAT RES en tota la tarda perquè no ha venut res.

[283] Des que fa règim, el botiguer sembla que no PESI GENS, de prim que s'ha quedat.

Però, també sense excepció, els diccionaris donen *pesar* en la segona accepció com a transitiu si es fa menció explícita del pes. Així, *un quilo* és el CD de *pesar* a la frase [284]:

[284] Aquest lluç PESA UN QUILO.

Perquè, tal com hem vist en els epígrafs anteriors (§ 3.2.9.1-3.2.9.3), aquest complement es comporta sintàcticament com un CD.

[285] Aquest lluç EL PESA de sobres, UN QUILO.

Com a resum dels epígrafs 3.2.9.1-3.2.9.3, es pot dir que els diccionaris presenten moltes vacil·lacions en la qualificació de la relació que hi ha entre certs verbs intransitius o usats intransitivament i certs complements (distància, durada, preu o esforç i pes), que s'hi adjunten sense cap preposició. En alguns casos (*pesar, valer i viure*), ja admeten que aquesta relació és sintàcticament paral·lela a la que hi ha entre un verb transitiu i el seu CD; en els altres, tot i ser la mateixa relació, no ho admeten.

Certament, la major part d'aquests complements no admeten dues de les tres proves sintàctiques —la tercera és la pronominalització— que identifiquen el CD clàssic: la passiva i la concordança del pronom amb el participi passat. Només cal dir, davant d'això, que tampoc un verb com *tenir* no admet la passiva (*una casa ÉS TINGUDA PER MI) i ningú no dubta que sigui transitiu.

3.2.10. Els verbs dels àpats

Sovint se senten o es llegeixen frases com les següents:

[286a] * HE ESMORZAT UN CAFÈ AMB LLET I UNA PASTA.

[287a] * QUÈ HAS DINAT avui?

[288a] * QUÈ voldràs BERENAR?

[289a] * Jo només SOPARÉ fruita aquest vespre.

Són frases en què *berenar, dinar, esmorzar* i *sopar* són usats transitivament. Només el DCVB recull aquest ús per a *dinar* i *sopar*, el circumscriu, però, al valencià, i en el cas de *sopar* diu que aquest ús es dona «probablement per influència castellana». Actualment, aquest ús transitiu és també viu almenys al Principat i sembla un hispanisme clar, ja que en espanyol els quatre verbs corresponents admeten aquest règim.

Les frases correctes de [286a-289a] són les següents:

[286b] Per ESMORZAR, HE PRES un cafè amb llet i una pasta.

[287b] Què HAS MENJAT per DINAR avui?

[288b] Què voldràs per BERENAR?

[289b] Jo només PRENDRE fruita per SOPAR aquest vespre.

4. Règims no exemplificats pel *Diccionari de la llengua catalana* (DLC)

4.1. Usos transitius

4.1.1. Complement directe humà

4.1.1.1. Hi ha uns quants verbs transitius (*apuntar, contestar, disparar, ensenyar* ['instruir'], *obrir, pagar, pegar, renovar, respondre, robar, telefonar*, etc.) que regeixen un CD no animat i un CI animat. Usats absolutament, plantegen el dubte de si el CI es manté com a tal CI o si es comporta com a CD.

- [290a] El policia APUNTAVA L'ARMA AL LLADRE.
- [291a] CONTESTARÉ AL PRESIDENT QUE NO ACCEPTO LES CONDICIONS.
- [292a] VA DISPARAR DOS TRETOS AL LLEÓ.
- [293] ENSENYA AL NOI LES REGLES DE MULTIPLICAR.
- [294a] NO OBRIS LA PORTA A LA MARIA.
- [295] JA PAGAREM LA FEINA ALS OBRERS després de festes.
- [296a] LI PEGARÉ UNA BUFETADA si ho torna a fer.
- [297a] Vols dir que el Núñez RENOVARÀ EL CONTRACTE A L'STÒITXKOV?
- [298a] RESPONDRE AL PRESIDENT QUE NO ACCEPTO LES CONDICIONS.
- [299] LI VAN ROBAR LA MALETA a l'aeroport.
- [300a] TELEFONA-LI de seguida QUE ANULLI LA COMANDA.

El comportament del CI en l'ús absolut no és homogeni entre aquests verbs. Els uns es mantenen com a CI:

- [291b] CONTESTARÉ AL PRESIDENT.
- [292b] VA DISPARAR AL LLEÓ.
- [294b] NO OBRIS A LA MARIA.
- [296b] Perquè [sic] LI PEGUEN, a aquest xicot? (*Exemple del DLC3.*)
- [297b] Vols dir que el Núñez RENOVARÀ A L'STÒITXKOV?
- [298b] RESPONDRE AL PRESIDENT.
- [300b] NO LI TELEFONIS demà, que no hi és. (*Exemple del DLC3.*)

Una prova d'aquest comportament és la pronominalització amb el pronom *li*.

- [291c] LI CONTESTARÉ.
- [292c] LI VA DISPARAR.
- [293c] NO LI OBRIS.
- [297c] Vols dir que el Núñez LI RENOVARÀ?
- [298c] LI RESPONDRE.

Certament, algunes d'aquestes frases serien possibles amb aquests CI com a CD, però aleshores tindrien un altre significat, en alguns casos només versemblant des d'un punt de vista humorístic:

- [290b] El policia APUNTAVA EL LLADRE. (*En una llista, p. ex.*)
- [291a] EL NOU RECTOR FOU CONTESTAT pels estudiants més radicals. (*V. § 3.2.3.*)
- [292a] VA DISPARAR EL LLEÓ. (*En un circ?*)
- [294a] NO OBRIS EL CARTER. (*'No l'operis', p. ex.*)
- [297a] Vols dir que el Núñez RENOVARÀ L'STÒITXKOV? (*El sotmetrà a algun tractament de rejuveniment, potser? És diferent l'exemple renovar el personal del GLC.*)

Tres dels quatre verbs restants, *apuntar*,²² *pagar* i *robar*, al nostre entendre, poden tenir els dos comportaments:

- [301a] El policia APUNTAVA AL LLADRE amb la pistola.
- [301b] El policia APUNTAVA EL LLADRE amb la pistola.
- [302a] Ja PAGAREM ALS OBRERS després de festes.
- [302b] Ja PAGAREM ELS OBRERS després de festes.
- [303a] Això és ROBAR ALS pobres.
- [303b] ROBAR ELS clients.

En el cas del verb *pagar*, el CD [+ humà] es pot concebre com una despesa, fins i tot entre altres despeses. En aquest cas, d'una banda perd el tret [+humà]. De l'altra, per metonímia, s'expressa amb la designació de les persones (*els obrers*) la despesa que generen aquestes persones (*el jornal i els desplaçaments*). Quan es donen aquestes dues circumstàncies, aquest CD només pot anar sense preposició:

- [304a] Jo pagaré EL JORNAL I ELS DESPLAÇAMENTS DELS OBRERS, i tu els materials necessaris.
- [304b] * Jo pagaré ALS OBRERS, i tu els materials necessaris.
- [304c] Jo pagaré ELS OBRERS, i tu els materials necessaris.

Només el DLC —incloent-hi el DLC3— recull el règim de [303a], considerant-lo un «ús absolut» del règim transitiu. No ens sembla rebutjable, d'altra banda, ja que és paral·lel als altres. Es pot explicar com un ús del verb *robar* sense CD (la cosa robada) explícit. L'exemple [303b] és un exemple del GLC.

El règim de [303b] pot ser ambigu, ja que *robar algú* també significa 'segrestar-lo' (DCVB). La solució pot ser usar verbs sinònims dels dos significats com *atracar* i *segrestar*.

4.1.1.2. A part d'aquests verbs que acabem de veure, n'hi ha tres —*cridar*, *ensenyar* (esmentat al § 4.1.1.1; v. el § 4.1.1.4) i *xiular*— que sovint presenten el mateix problema, però que ja estan resolts als diccionaris.

Pel que fa a *cridar*, al nostre entendre, les frases [305a] i [306a] són possibles i tenen significats diferents:

- [305a] NO CRIDIS LA METGESSA, que ja estic bé. (= 'No la facis venir.')
- [306a] NO CRIDIS A LA METGESSA, perquè s'enfadarà i se n'anirà. ('No LI FACIS CRITS, NO L'ESCRIDASSIS.')

La pronominalització, òbviament, és diferent en cada cas:

- [305b] NO LA CRIDIS.
- [306b] NO LI CRIDIS.

I en el primer cas es pot fer la concordança entre el pronom feble i el participi passat, mentre que en el segon no:

- [305c] Per què L'HAS CRIDADA, LA METGESSA?
- [306c] Per què LI HAS CRIDAT, A LA METGESSA?

4.1.1.3. En el cas de *xiular*, tant en el sentit de 'cridar xiulant' com en el de 'desaprovar xiulant', els diccionaris el recullen exclusivament com a transitiu:

22. D'acord amb la informació donada per Ginebra i Montserrat (v. la bibliografia), tot i que el DGLC i el DIEC el donen com a intransitiu en aquest cas.

[307] XIULES EL TEU GOS o crido la policia; XIULA'L!

[308] El públic ha aplaudit els actors i HA XIULAT LES ACTRIUS... I com LES HA XIULADES!

4.1.1.4. Pel que fa al verb *ensenyar* ('instruir'), hem trobat la informació següent:

a) Solà (*Sintaxi normativa*, p. 176) dóna els exemples següents, en els quals prefeix el pronom *li*:

[309] ¿LI HAN ENSENYAT a cantar?

[310] ¿L'HAN ENSENYAT a cantar?

[311] Un manual ENSENYARÀ ELS candidats del PP a explicar el seu programa atacant el PSOE.

[312] El sentiment de culpa i la por i la recança LI VAN ENSENYAR a ser astuta.

b) El GDLC distingeix els dos règims atribuint-los significats diferents:

[313] Fer adquirir un hàbit. *LI ENSENYEN de caminar de pressa.*

[314] Instruir o ensinistrar. *Ja fa trenta anys que ENSENYA ELS nens del poble. Un gos molt ben ENSENYAT.*

c) Ginebra i Montserrat accepten expressar el destinatari de la instrucció només com a CI, amb els exemples següents:

[315] La mestra ENSENYA ALS nens del poble des de fa vint anys.

[316] LI ENSENYEN a caminar (o de caminar).

A parer nostre, si el subjecte gramatical és una causa, i no un agent, el règim ha de ser intransitiu:

[317a] * És alguna cosa que la vida no L'HA ENSENYAT A suportar.

[317b] És alguna cosa que la vida no LI HA ENSENYAT A suportar.

[318] M'ensenyà el que l'experiència LI HA ENSENYAT a ell en el curs de tants anys de treball. (*Carta de Joan Coromines escrita als seus pares*: http://www.geocities.com/toponimia_valles/bibliografia/coromines.html.)

4.1.2. Complement directe no animat o no humà

Alguns verbs transitius plantegen dubtes sobre la classe de complement directe que poden regir. És el cas dels verbs *excusar* i *ocupar*.

4.1.2.1. El verb *excusar* és usat en les actes de reunions per indicar que alguna o algunes de les persones convocades han avisat prèviament que no hi podrien assistir. Les fórmules que es fan servir indistintament són contradictòries:

[319] * EXCUSEN LA SEVA ABSÈNCIA les persones següents:...

[320] * EXCUSEN LA SEVA ASSISTÈNCIA les persones següents:...

Els significats bàsics del verb *excusar* que recullen els diccionaris són els següents:

a) «Allegar a favor (d'algú) motius que atenuen allò de què se li fa retret, justificar-l'en.» En seria un exemple:

[321] EXCUSEU-ME prop d'ell DE NO HAVER-HI ANAT.

Fixem-nos que l'objecte de la demanda d'excusa és una acció passada.

b) «Allegar motius per no fer una cosa.» En seria un exemple:

[322] M'HE D'EXCUSAR amb la Maria PERQUÈ NO LI PODRÉ FER UN ENCÀRREC.

L'objecte de la demanda d'excusa és una acció no acomplerta.

c) «Acceptar en favor (d'algu) motius que atenuen allò de què se li fa retret; considerar com a excusable.» En serien exemples:

[323] Us demano que EXCUSEU LA MEVA NEGLIGÈNCIA.

[324] Va demanar que EXCUSESSIN LA SEVA NEGLIGÈNCIA.

L'objecte de la demanda d'excusa és una acció passada; podria ser també, però, una acció no acomplerta si aquesta acció fos un comportament habitual o esperat. (I, per tant, el fet de comportar-se de manera inusual o no esperada és objecte de retret.)

[325] Us demano que EXCUSEU LA MEVA ASSISTÈNCIA a la reunió de demà.

[326] Va demanar que EXCUSESSIN LA SEVA ASSISTÈNCIA a la reunió de l'endemà.

Tornant als exemples [319-320], es veu que el sentit que tenen és que el subjecte demana ser dispensat d'assistir a la reunió per algun motiu.

No es poden emmarcar en el significat *a* perquè no és una acció passada. A més, com que la fórmula és en estil indirecte demanaria una construcció del tipus *demanen/soliciten ser excusats / que se'ls excusi...*

Tampoc en el *b* ni en el *c*, perquè caldria la mateixa construcció que acabem d'esmentar.

Per tant, les frases [319-320] s'han de rebutjar perquè presenten problemes de règim, en el sentit que el subjecte sollicita que el dispensin de fer una cosa o que el fet de no comportar-se com s'esperava es consideri excusable: en tots dos casos l'estructura sintàctica hauria de ser la següent:

[327] Algu EXCUSAR-SE DE/PER deixar de fer alguna cosa.

Així doncs, hi hauria les possibilitats següents per al cas que ens ocupa:

[328*a*] S'EXCUSEN PER LA SEVA ABSÈNCIA les persones següents:...

[328*b*] S'HAN EXCUSAT PER LA SEVA ABSÈNCIA les persones següents:...

[328*c*] S'EXCUSEN DE NO ASSISTIR-HI les persones següents:...

[328*d*] S'HAN EXCUSAT DE NO ASSISTIR-HI les persones següents:...

D'aquestes dues possibilitats, la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu²³ de la Generalitat de Catalunya prefereix [328*c*] i [328*d*].

4.1.2.2. Amb el verb *ocupar* són molt freqüents en els mitjans de comunicació frases com les següents:

[329*a*] * La policia OCUPA DUES PISTOLES a un individu en un carrer.

[330*a*] * La policia OCUPA 2.000 KG DE DROGA en un pesquer gallec.

En aquesta frase *ocupar* vol dir 'trobar i apoderar-se de'. Aquest sentit, segons el DCVB i el DECat era no sols l'etimològic sinó el més corrent antigament. En espanyol, segons el DILE,²⁴ també el té.

El fet que no el reculli cap dels diccionaris catalans moderns, ni tampoc el *Diccionari castellà-català* de l'Enciclopèdia, aconsella ser prudent i no admetre aquest sentit del verb *ocupar*.

23. Acord del 31 de maig de 1990.

24. CASARES, Julio. *Diccionario ideológico de la lengua española*.

Per tant, les frases [329a-330a] cal construir-les amb algun altre verb (*trobar, comissar, apoderar-se*):

- [329b] La policia TROBA DUES PISTOLES a un individu en un carrer.
 [330b] La policia COMISSA 2.000 KG DE DROGA en un pesquer gallec.
 [330c] La policia S'APODERA DE 2.000 KG DE DROGA en un pesquer gallec.

4.1.3. Complement directe de verbs transitius i intransitius alhora

Tractarem només del verb *parlar*. Aquest verb, com a transitiu, té dos sentits: 'ser capaç de fer servir o fer servir una llengua' ([331]) o 'dir' ([332]):

- [331] PARLA molt bé EL BASC.
 [332] No els facis cas, que PARLEN BESTIESES.

Al costat d'aquests usos genuïns, actualment n'hi ha un altre: 'tractar, emparaular' del qual el DCVB recull algun exemple antic. No és inversemblant pensar que aquest règim s'ha desenvolupat per calc de l'espanyol, que admet la pronominalització amb els pronoms de CD, ja que no té cap pronom feble equivalent al català *en*.

- [333] Esto es para HABLARLO más despacio.

Així doncs, la traducció catalana de [333] és la següent:

- [334a] D'AIXÒ, se N'HA DE PARLAR amb més calma.

Com en altres casos, també hi deu haver la influència de verbs transitius catalans, semànticament afins, com comentar:

- [334b] ~ Això s'HA DE PARLAR amb més calma.
 [335] Això s'HA DE COMENTAR amb més calma.

4.2. Usos intransitius

4.2.1. Complementos de verbs transitius i intransitius alhora

En aquest epígraf tractarem de l'ús de la preposició *amb* per introduir complements amb els verbs *continuar* i *somiar*.

4.2.1.1. L'ús de la preposició *amb* amb el verb *continuar* no és recollit per cap diccionari català ni espanyol.

- [336a] Després de la pausa, CONTINUAREM AMB EL PRESONER.

És probable que [336a] hagi sorgit d'elidir un verb en gerundi que regeixi la preposició *amb*, i que posteriorment s'hagi lexicalitzat:

- [336b] Després de la pausa, CONTINUAREM PARLANT AMB EL PRESONER.

4.2.1.2. Amb el verb *somiar* en el sentit de 'veure en somnis', al costat de l'ús transitiu, el DCVB, Albert Jané i Josep Ruai²⁵ recullen la construcció amb la preposició *amb*.

- [337a] He SOMIAT l'Àngels Gonyalons.
 [337b] He SOMIAT AMB l'Àngels Gonyalons.

25. JANÉ, Albert. «Certs complements d'objecte (11)». *Avui* (11.12.1981). RUAIX, Josep. *El català*, 2, p. 165.

[338] Qui HAURIA SOMIAT DE TREBALLAR amb l'Àngels Gonyalons!

[339] He SOMIAT QUE TREBALLAVA amb l'Àngels Gonyalons.

Ginebra i Montserrat no accepten el règim amb la preposició *amb*, però sí amb la preposició *en*:

[340] Vaig SOMIAR EN el Jeff Bridges.

[341] Vaig SOMIAR EN una festa que vam fer fa deu anys.

4.2.2. *Altres complements indirectes de verbs transitius*

Considerem el fragment següent:

[342a] ~ Benvolgut senyor,

Em plau ADJUNTAR-VOS una fotocòpia de la convocatòria d'ajuts a la recerca científica.

Sobre el verb *adjuntar*, cal dir d'entrada que el DCVB no el recull i que el DECat no en dona cap exemple. En espanyol el *Diccionario de uso del español* (DUE, Maria Moliner) afirma que és un mot acabat de recollir per la Real Academia Española.

Els diccionaris catalans actuals en donen la definició següent: «Fer que (una persona o cosa) vagi o estigui adjunta a una altra.»

En l'exemple [342a], el verb *adjuntar* significa 'enviar adjunt', definició que el DUE dona per al verb en espanyol.

Davant de tota aquesta informació, sembla clar que es tracta d'un manlleu semàntic de l'espanyol en els llenguatges administratiu i comercial —d'on fins fa ben poc el català era absent.²⁶

Això no obstant, el pronom *vos* pot representar el destinatari de la fotocòpia. Així, és possible una frase com la següent (en la qual *aquesta carta* és allò a què s'adjunta alguna cosa):

[342b] Benvolgut senyor,

Em plau ADJUNTAR-VOS A AQUESTA CARTA una fotocòpia de la convocatòria d'ajuts a la recerca científica.

D'aquesta frase, per economia lingüística amb la freqüència d'ús, en resulta [342a]. No cal dir que hi ha altres possibilitats:

[342c] Benvolgut senyor,

Em plau ADJUNTAR a aquesta carta una fotocòpia de la convocatòria d'ajuts a la recerca científica.

[342d] Benvolgut senyor,

Em plau ENVIAR-VOS ADJUNTA a aquesta carta una fotocòpia de la convocatòria d'ajuts a la recerca científica.

26. Segons l'acta de la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu de la Generalitat de Catalunya, corresponent a la sessió tinguda el 21 d'octubre de 1997, aquesta construcció «no és condemnable». Per aquest motiu hem modificat la qualificació de l'exemple [342a], que en la primera edició d'aquest MANUAL D'ESTIL estava marcat amb un asterisc.

5. Règims sospitosos de calc

5.1. Usos pronominals d'alguns verbs

5.1.1. Hi ha uns quants verbs (*aclarir, baixar, callar, cobrar, contar, caure, dormir, explicar, jeure, pujar, seure, venir*) que s'utilitzen pronominalment, com a calc de l'espanyol. En són exemples:

- [343a] * Si tu mateix no T'ACLAREIXES, què vols explicar als altres?
- [344a] * Com t'he de dir que no ET BAIXIS de l'autobús en marxa?
- [345a] * Si no ET CALLES, no sento què em diuen.
- [346a] * COBRI's el que li dec.
- [347a] * Quant de temps! Què ET CONTES?
- [348a] * Vés amb compte, que no ET CAIGUIS.
- [349a] * Sobretot no ET DORMIS!
- [350a] * Quant de temps! Què T'EXPLIQUES?
- [351a] * No ET JEGUIS, que t'adormiràs!
- [352a] * Nen, no ET PUGIS aquí!
- [353a] * SEU-TE i explica-m'ho tot.
- [354a] * VINE'T amb mi, que ens ho passarem molt bé.

En català algunes d'aquestes frases són normals amb aquests verbs en usos no pronominals.

- [343b] Si tu mateix no T'ENTENS, què vols explicar als altres?
- [344b] Com t'he de dir que no BAIXIS de l'autobús en marxa?
- [345b] Si no CALLES, no sento què em diuen.
- [346b] COBRI el que li dec.
- [347b] Quant de temps! Què CONTES?
- [348b] Vés amb compte, que no CAIGUIS.
- [349b] Sobretot no T'ADORMIS!
- [350b] Quant de temps! Què EXPLIQUES?
- [351b] No JEGUIS, que t'adormiràs!
- [352b] Nen, no PUGIS aquí!
- [353b] SEU i explica-m'ho tot.
- [354b] VINE amb mi, que ens ho passarem molt bé.

5.1.2. Contràriament, els verbs *entrenar* i *cuidar de* admeten usos pronominals, i sovint s'usen, incorrectament, en català com a intransitius.

- [355a] * Si no ENTRENES no estaràs a punt per als Jocs Olímpics.
- [355b] Si no T'ENTRENES no estaràs a punt per als Jocs Olímpics.
- [356a] * Si no CUIDES DE la teva germana, es perdrà
- [356b] Si no ET CUIDES DE la teva germana, es perdrà.
- [356c] Si no VIGILES la teva germana, es perdrà.

5.2. Règims preposicionals d'alguns verbs

Alguns verbs (*necessitar, olorar, provar*) es construeixen amb algunes preposicions per influència de l'espanyol (exemples [357a-359a]).

- [357a] * Aquesta habitació OLORA A gas.
- [358a] * PROVA A ESCRIURE amb aquesta ploma.
- [359a] * Aquest aparell NECESSITA DE moltes atencions.

Les construccions genuïnes en català són [357*b*-359*b*]. (En el primer cas ja és un calc fer servir *olorar* amb aquest significat.)

- [357*b*] Aquesta habitació FA OLOR DE gas.
[358*b*] PROVA D'ESCRUIRE amb aquesta ploma.
[359*b*] Aquest aparell NECESSITA moltes atencions.

5.3. Verbs amb calcs semàntics i sintàctics

Hi ha uns quants verbs amb un significat o un règim preposicional genuïns que, per calc d'altres llengües, recentment han pres altres sentits. És el cas de les frases següents:

- [360*a*] * El porter no pot FER-SE AMB EL CONTROL DE la PILOTA i el davanter fa el gol.
[361*a*] ~ Pobre Pol: la Blanca EL VA IGNORAR tota la nit.
[362*a*] * En aquests casos NO PROCEDEIX L'EMBARGAMENT.

En aquests tres casos, hi ha un canvi en els trets semàntics dels complements ([360*a*-361*a*]) i del subjecte ([362*a*]).

5.3.1. *Fer-se amb* vol dir en català 'tractar ALGÚ habitualment, avenir-s'hi'; demana un complement humà.

- [363] No ens agraden els Clinton: NO ENS HI HEM FET mai gens.

5.3.2. *Ignorar*, d'entrada, no és un verb de voluntat (generalment ningú decideix què ignora); i, a més, no admet complements humans.²⁷

- [364] A hores d'ara, IGNORO SI EL MINISTRE EM REBRÀ O NO.

5.3.3. *Procedir* demana en català un subjecte humà que actui, generalment segons unes normes.

- [365] Acte seguit, el president de la mesa HA PROCEDIT al recompte de vots.

Les correspondències genuïnes de [360*a*-362*a*] són les següents:

- [360*b*] El porter no pot CONTROLAR la PILOTA i el davanter fa el gol.
[361*b*] Pobre Pol: la Blanca NO LI VA FER CAS en tota la nit.
[362*b*] En aquests casos NO ÉS PROCEDENT L'EMBARGAMENT.

6. Problemes en la coordinació de verbs

Quan coordinem dos verbs diferents, cal tenir en compte que s'han de respectar els règims de cada un.

- [366*a*] * Felicito i em solidaritzo amb el guanyador.
[366*b*] Felicito el guanyador i m'hi solidaritzo.

Això no obstant, hi ha parelles de verbs de moviment (*pujar i baixar, entrar i sortir, anar i venir*) que es fan servir coordinats per indicar el moviment continu o ràpid

27. El GLC, però, admet el significat 'Fer com si algú no existís', amb l'exemple *Després d'aquell incident va decidir ignorar els antics companys*. El DIEC recull el sentit de 'no tenir en compte', però referit a coses; no acaba de quedar clar si també podria portar un CD animat, o bé si hi hauria alguna restricció (potser de formalitat) en aquest sentit.

d'alguí o alguna cosa. El primer verb regeix la preposició *a*, i el segon la preposició *de*; el primer sintagma s'elideix.²⁸

- [367] Tant PUJAR I BAIXAR DE LES GOLFES m'ha cansat molt.
 [368] No para: ENTRA I SURT DE LA BOTIGA com esperitat.
 [369] VA I VE DE MATARÓ cada dia.

7. Bibliografia

- ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari català-valencià-balear*. 2a ed. Palma de Mallorca: Moll, 1978. 10 v.
- BONET, Sebastià; SOLÀ, Joan. *Sintaxi generativa del català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986.
- CASARES, Julio. *Diccionario ideológico de la lengua española*. 2a ed., 10a reimpr. Barcelona: Gustavo Gili, 1981.
- COLOMER, Rosa [et al.]. «Aportació a l'estudi del canvi i la caiguda de preposicions». *Com: Ensenyar Català als Adults*, núm. 16 (agost 1988), p. 22-28.
- COROMINA, Eusebi. *El 9 Nou: Manual de redacció i estil*. Vic: Diputació de Barcelona: Premsa d'Osona: Eumo, 1991.
- COROMINES, Joan. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial: La Caixa, 1980-1991. 9 v.
- Diccionari jurídic català*. Barcelona: Col·legi d'Advocats de Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986.
- Diccionari de la llengua catalana*. 6a ed., reimpr. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1987.
- Diccionari de la llengua catalana*. 3a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993.
- DUARTE, Carles. «Si s'escau i escau». *Llengua i Administració*, núm. 4 (novembre 1982), p. 3.
- FABRA, Pompeu. *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia, 1932.
- *Gramàtica catalana*. 8a ed. Barcelona: Teide, 1978.
- *Diccionari general de la llengua catalana*. 11a ed. Barcelona: EDHASA, 1980.
- *Diccionari manual de la llengua catalana*. 8a reimpr. Barcelona: EDHASA, 1991.
- FRANQUESA, Manuel. *Diccionari de sinònims*. Barcelona: Pòrtic, 1973.
- Gran enciclopèdia catalana*. 2a ed., la reimpr. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1988-1989. 24 v.
- Gran Larousse català*. Barcelona: Edicions 62, 1990-1993. 10 v.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Documents de la Secció Filològica, I*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1990.
- JANÉ, Albert. «Quina els espera». *Avui* (24 maig 1980).
- «Què esperes?». *Avui* (13 agost 1980).
- «El règim dels verbs». *Avui* (13 octubre 1981).
- «Més sobre el règim dels verbs». *Avui* (14 octubre 1981).
- «Certs complements d'objecte (II)». *Avui* (11 desembre 1981).
- «El règim dels verbs (I)». *Avui* (23 octubre 1984).
- «El règim dels verbs (II)». *Avui* (24 octubre 1984).
- Llibre d'estil del diari «Avui»*. [Barcelona, 1988.] [Inèdit]
- MOLINER, María. *Diccionario de uso del español*. Reimpr. Madrid: Gredos, 1990. 2 v.
- Le Petit Robert, 1: Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. París: Le Robert, 1982.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. COMISIÓN DE GRAMÁTICA. *Esbozo de una nueva gramática de la lengua española*. 4a reimpr. Madrid: Espasa-Calpe, 1977.

28. Bonet i Solà (*Sintaxi...*, p. 374-375) en parlen extensament.

- RUAIX, Josep. *El català*, 2. 6a ed. Moià: Josep Ruaix, 1991.
 SOLÀ, Joan. *Sintaxi normativa: Estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries, 1994.
 TARRIDA, Alfons; PASCUAL, Emili. *Diccionari Regina d'ús del català*. Barcelona: Regina, 1984.
Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona. Barcelona: Empúries, 1987.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la segona edició del MANUAL D'ESTIL

- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a reimpr., corregida. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: Edicions 62: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Palma: Moll; València: Edicions 3 i 4, 1997.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la tercera edició del MANUAL D'ESTIL

- CABRÉ MONNÉ, Teresa; MATEU FONTANALS, Jaume. «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català». *Quaderns: Revista de Traducció* [Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona], núm. 2 (1998), p. 65-81.
 GENERALITAT DE CATALUNYA. SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. «Interessar». A: *Assessorament lingüístic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2003. <<http://www6.gencat.net/llengcat/scripts/sial/rfitxas.asp>> [Consulta: 19 juliol 2005].
 GINEBRA, Jordi; MONTSERRAT, Anna. *Diccionari d'ús dels verbs catalans*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
Gran diccionari de la llengua catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998.
 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana, 2007.
 LACREU, Josep. *Manual d'ús de l'estàndard oral*. 6a ed. València: Universitat, 2002.
 ROSSELLÓ, Joana. «El SV, I: verb i arguments verbals». A: SOLÀ, Joan [et al.] [dir.]. *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, 2002, p. 1857-1949.
 TODOLÍ, Júlia. «Els pronoms». A: SOLÀ, Joan [et al.] [dir.]. *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, 2002, p. 1341-1435.